

ИМОМ БАРЗАНЖИЙ “МАВЛИД”ИНИНГ ТАРЖИМАСИ

05:00 / 07.03.2017 22862

ТАҚРИЗ

Ҳар бир олим зиммасидаги вазифаси ўлароқ, ўзидан кейин бошқалар ўқиб фойдаланишлари учун имкон қадар китоб ва рисоалар таълиф қилиши лозим. Шофеъий мазҳабининг таниқли олимларидан Имом Тожуддин Субкий (раҳматуллоҳи алайҳ) “Жамъул жавоме”нинг муқаддимасида айтадилар: “Олим ҳаёти давомида ҳар қанча маъруф ва машҳур бўлмасин, талбалари нечоғлик кўп бўлмасин, ўзидан кейин одамлар ўқиб фойдаланадиган китоб тасниф қилмас экан, унинг одамларга илмий нафи кам бўлиб қолаверади...”.

Сиз азизларга тақдим қилинмиш ушбу рисола имом Барзанжий (раҳматуллоҳи алайҳ)нинг қаламига мансуб, Росулulloҳ (соллаллоҳу алайҳи ва саллам)нинг мавлидлари ҳақидаги қасидалар таржимасидир. Ҳар йили Робиъул аввал ойи кириб келиши билан юртимизда жаноби Росулulloҳнинг мавлидларини нишонлаш анъанаси бошланиб кетади. Мамлакатимизнинг деярли ҳамма масжидларида бу байрам кўтаринки руҳ ва хушкайфиятда ўтказилади.

Бизнинг диёрларда асосан имом Барзанжийнинг мавлид қиссаларини ўқиш одат тусига айланган. Имом домлаларимиз, кўп аҳли илмлар мавлид маросимларида қатнашчиларга мавлид ҳақида оғзаки сўзлаб берсаларда, барибир, Росулulloҳнинг сийратлари ҳақида ҳарқанча мавъиза, мақола-ю рисоалар бўлса ҳам, халқимиз учун шунча оздир. Зотан, ул зоти шариф ҳақида суҳбатлашиш, сийратлари ҳақида китоб ва рисоалар битишнинг, ўзи алоҳида бир ибодатдир.

Аллоҳнинг инояти билан, ўз даврида Ислом оламига кўплаб қўлланма ва адабиётлар етказиб берган ютимиздан бугунга келиб яна Ислом қуёшлари аста-аста порлай бошлади. Ҳамюртларимиз ичида диний фанларда китоблар ёзадиган, илмий тадқиқотлар қила оладиган салоҳиятли аҳли илмлар етишиб чиқмоқда.

Халқимизга минбарлардан туриб маънавий озуқа, руҳий тарбиялар бериб келаётган малакали имом домлаларимиздан бири Равшанбек домланинг

ушбу рисолаши ҳам, Ўзбекистонимизда ёзилаётган китоблар сонини яна биттага оширди. Домланинг бу рисолаши сийрат илмининг ривожига ўз ҳиссасини қўшади, ўқувчиларнинг билимини ошириб, муносиб манафаати етади, деган умиддамиз.

Домланинг бу илмий ишлари ҳали бошланиши бўлиб, Аллоҳ хоҳласа бундан кейинги фаолиятларида кўплаб мақола ва рисоалар битишига, юртимизда битилмиш диний-маърифий адабиётларнинг кўпайишига ўзининг муносиб ҳиссаларини қўшади, деган умиддамиз.

Ҳикматуллоҳ Иброҳим.

БИРИНЧИ АТР

МУАЛЛИФ МУҚАДДИМАСИ

هَالَوَا وَهَلَانَا اَمْ يَلَعْتَكَ رَبُّ لَضِيْفٌ اُرْدَتْ سُمْ ةِي لَعْلَا تَاذَلْ اْمَسَابِءَا لْمَا اِيْدَتْ بَا

Аввало, Аллоҳ таоло эга қилган ва етказган неъматлари устига яна қўшимча баракотлар мўл-кўллигини ёғдиришини сўраган ҳолда, Олий зотнинг номи ила (Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам сийрати тўғрисида ёзилган) имлони бошлайман.

هَاطَمَلِي مَجْلَل رُكُش لَان مَ اِيْطُتُمُ ةِي نَهْ ةَغْئَا سُهُ دِرَاوَمِ دِمَحَب يِّنْ ثَا و

Иккинчи бора, Аллоҳ таолога чиройли шукр уловларини минганча, мавриди ёқимли, сокин оқувчи тотли сувга ўхшаш ҳамд айтаман.

يْف لَقْتُنْمَا ةِي لَوَالُو اَمْ دَقَّتْ لِبَابِ فَوْصَوْمَلَا رُونَلَا يَلَعُ مَسَاو يَلَصُوا
هَابَجَلَاو ةَمَيْرُكُلَا رُغْلَا

(Яратилишда) Муқаддам ва авваллик наътлари билан сифатланган, (ота-боболарининг) мукаррам юзларида ва пешоналарида доим кўчиб юривчи Нур (Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам) га салоту саломлар айтаман.

عَبَّاحُ صَالِحٌ مُغَيِّوٌ وَيُؤَبِّنُ لِرَهْطِ أَطْلَالِ رَهْطِ غَالِ صُحَيِّ أَنْ أَوْضُرَّ يَلِغَتِ هَلْ لِحُنْمَتِ سَأَوْ
هَلْ أَوْ نَمَوَعَابَتِ أَلْ أَوْ

Аллоҳ таолодан набавий, пок аҳли байтлари-ю, авлодларига хос бўлган, саҳобаи киром, тобеъин, табаа тобеъин ва уларни (қиёмат кунигача) дўст тутадиганларни қамраб оладиган розилигини сўрайман.

طِطِخِ يَفِي أَوْ عَالِ نَمَاطُ فِخِ وَيُؤَبِّنُ لِرَهْطِ أَطْلَالِ رَهْطِ غَالِ صُحَيِّ أَنْ أَوْضُرَّ يَلِغَتِ هَلْ لِحُنْمَتِ سَأَوْ
هَلْ أَوْ نَمَوَعَابَتِ أَلْ أَوْ

Ва яна очиқ ойдин, равшан (тўғри) йўлларда юришга ҳидоят беришини ҳамда гуноҳ (га сабаб бўладиган) йўлларга юриб залолатга (ботишдан) сақлашини сўрайман.

فِي رِشَالِ بَسْنِ لِنَمَاطِ أَنْ رَقِيقَ بَعَّ أَنْ أَسْحَ أَدُورُبِّي وَيُؤَبِّنُ لِرَهْطِ أَطْلَالِ رَهْطِ غَالِ صُحَيِّ أَنْ أَوْضُرَّ يَلِغَتِ هَلْ لِحُنْمَتِ سَأَوْ
هَلْ أَوْ نَمَوَعَابَتِ أَلْ أَوْ

Зийнатлари билан қулоқларни безайдиган шода сингари насаби шарифни назм қилиб чиройли, гўзал лафзлардан ташкил топган Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг (мавлид-таваллуд-ларига оид) қиссасини кенг баён қиламан.

هَلْ لِرَبِّ الْإِوُقَالِ وَالْوَقَالِ هُنَافِ وَيُؤَبِّنُ لِرَهْطِ أَطْلَالِ رَهْطِ غَالِ صُحَيِّ أَنْ أَوْضُرَّ يَلِغَتِ هَلْ لِحُنْمَتِ سَأَوْ

(Бу ишда) Аллоҳ таолонинг қудрат ва кучли қувватидан ёрдам сўрайман. Чунки гуноҳдан қайтишга қувват, ибодатларга қодир бўлишга куч Аллоҳ таолонинг тавфиқи билангина бўлур.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُهَلَّلًا مَلَسَ وَسَوَّاهُ صَوْمًا يَدَّشِ فَرَعَبَ مَيَّرَكَ لَأَرْبَقَ مُهَلَّلًا رَطَعِ
وَهَلَّعَ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва- салламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Шарҳ: Бу гап дуо ҳисобланиб, эй, Аллоҳим, Раҳматингни нозил қил. Яни: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қабри шарифлари- га раҳматингни ёғдир ва уни ҳамиша зиёда қил”¹ -дегани бўлади. Уламолар Пайғамбар алайҳимус солату ва салломлар ҳақида салоту салом, саҳобаларга “розияллоҳу анҳу”, тобеъин, шайхлар, авлиё ва бошқа уламои киромларга “раҳматуллоҳи алайҳ”, деб дуо қилишни мустаҳаб санайдилар.

Назмий бўлақлар “аттириллахумма” деб ажратилгани сабабли омма уларни “Аттир” дея номлаб олганлар. _____

-

И К К И Н Ч И А Т Р

НАСАБИ ШАРИФ

هَلَّلًا دَبَّعُ نَبَأًا مَلَسَ وَوَهَلَّعَ هَلَّلًا لِيَصَّ دَمَّحُ مَانُ دِيَّ سَوْهَ لُؤُقَافُ دُعَبَ وَ

(Ҳамду санодан) сўнг, (қуйида зикри келадиган зотнинг муборак насабларини) айтаман. У зот, Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам, Абдуллоҳнинг ўғиллари.

Шарҳ: Куняси Абул Қусам-яъни: яхшилиқларни жамловчи.Лақаби Забиҳуллоҳ , 25 ёшида вафот этган.

¹Таълиқу мавлидин набий

²Роддул мухтор1-ж, 58-бет. Муҳаммад- тўхтовсиз мақталадиган маъносини ифода қилади.Араб тилида феъл ليعف (тафъийл) бобида келганда, кўпинча бир ишни қайта-қайта, кўп марта қилинганлигини ифодалайди. Масалан: عطق (қотоъа) - кесди, عطق (қоттоъа) - қиймалади, حم (ҳамида) - мақтади, حم (ҳаммада) - тўхтовсиз мақтади. Шунда حم

(ҳаммада) феълидан ясалган مُحَمَّد (Муҳаммад) исми тўхтовсиз мақталадиган, деган маънони англатади. Мақтов Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ҳар томондан чулғаган: исмлари - Муҳаммад ва Аҳмад, шафоат қиладиган

мақомларининг номи - “Маҳмуд”(мақтовли), қиёмат кунидаги байроқларининг номи -“Ливаул ҳамд” (мақтов байроғи), умматлари - “Ҳаммадун” (ҳамду санони кўп айтувчилар)дир. (“Сиз Пайғамбарни кўрганмисиз?” 1/64). Шифо китобида Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак исmlарини адади ҳақида уламолар турли ривоятларни келтирганлар. Ибн ал-Арабий Шарҳи Термизийда исmlарини мингтага етказганлар. Имом Суютий бир рисоласида беш юзтага етказган. Қуръони каримда тўрт жойда Муҳаммад (“Оли Имрон”, 144-оят, “Аҳзоб”, 40-оят, “Муҳаммад”, 2-оят, “Фатҳ”, 29-оят), бир жойда Аҳмад (“Софф”, 6-оят) исми келган. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак исmlари маданий сураларда зикр қилинганлиги ўша ерда яшаб вафот қилишларига ишорадай гўё. Кунялари Абул Қосим.

{وَيَسِّرْ لِي أَسْمَاءَ بَنَاتٍ لِي وَعَنْزِيَّةَ بِنْتِ مَيْمُونَةَ بِنْتِ حَارِثٍ} دَبْعَ نَبَا

Абдуллоҳ эса, Абдул Муттолибнинг ўғли. Исми Шайбатул ҳамд. (У олий хислатлари мақталган киши эди.) Қавс ичидаги қўшимча баъзи бир нусхаларда зиёда бўлиб келган.

Шарҳ: Абдулмуттолиб - Муттолибнинг қули, хизматкори. Отаси вафот этиб етим қолганидан сўнг, Муттолиб исми амакиси қарамоғида қолди. Шайба одамларнинг гапи ва амакисининг унга кўрсатган меҳр-оқибати натижасида ўзига Абдулмуттолиб лақабини олди. Истеъмолда исми қолиб, лақаби ишлатиладиган бўлиб кетди. Ҳамднинг Шайбага изофаси ташриф учундир. Яхши ниятлар ила келажакда мақтовга сазовор бўлсин деган умидда номланган. Бошида оқ сочи бўлгани учун онаси унга Шайба (Оқ соч) номини берди. Куняси Абул Ҳорис. Аммо арабларнинг туғилган чақалоққа бошида оқ сочи бўлмасада, Шайба исми беришлари улуғ ёшга етсин деган яхши умидда қилинади.

وَرَمَعُ هُ مَسْأَوْ مَشَاهِدًا

Ҳошимнинг ўғли. Исми Амр

Шарҳ: Ҳошим- нон тарқатувчи дегани. Узун умр кўрсин дейишиб, Амр деб номланган.

{هُنَّ اِيْلُ عُلْءُ اقْتِرَالِ اِيْمَتِنِ يِي دِلْ} اُةَ رِيْغُمْلَا هُمُ سَاوِ فَا نَمِ دَبَعَنْ بَا

Абдуманофнинг ўғли. Исми Муғийра.)Олийжаноб бўлганидан баланд мартабалар унда интиҳо топган).

Шарҳ: Муғийра-душманга қарши чиқувчи ёки пухта иш қилувчи дегани. Чиройли бўлганидан қомарул ботҳо - чўлдаги ой лақабини олган.

نَا يِي لَّ اِيْ صَقْلَا اِعْضُقْ دَا لَب يِي فِهْ اِيْ صَا قَتْ لِيْ صُقْ بَ يِي مُمْ سَ عَمَّ حُمُ هُمُ سَاوِ يِي صُقْ دَنْ بَا
اَمَحْ اَمَحْ فَمَرَتْ حُمْلَا مَرَحْلَا يِي لَّ اِيْ لَ اَعْتُ لَلْ اُةَ دَا عَا

Қусойнинг ўғли. Исми Мужаммиъ. Маккадан узоқда (жойлашган) Қузоъа (Яманда жойлашган) шаҳрининг четида Аллоҳ таоло (ҳайвонини овлашни, дарахтини кесиш, синдириш, ўтларини юлиш каби) ман қилинган нарсаларини қилишдан қайтарган, муаззам (улуғ), Ҳарамга қайтаргунича яшагани учун Қусой деб номланган.

Шарҳ: Қусойнинг исми Мужаммиъ бўлган.

مُيْ كَحْ هُمُ سَاوِ بَا لَكِنْ بَا

Килобнинг ўғли. Исми Ҳаким

Шарҳ: Итлар билан ов қилишга қизиққани учун Килоб номини олган.

Абу Руқойш ал-Калбий ал-Аъробийга

-“Нега фарзандларингизни Калб - ит, Зиъб - бўри, қулларингизни Марзуқ - ризқли, Рабоҳ - фоида”-деб номлайсизлар?

-Фарзандларимизни душманларимиз учун, қуларимизни ўзимиз учун номлаймиз,- деди. (Яъни: фарзанларимиз душманларимизни енгишда ёрдам беради.)

رُمْنِ بَا

Мурранинг ўғли.

Шарҳ:Қувватли, аччиқ дегани. Душманларига аччиқ захардай таъсир қилсин деб шундай номлашган.

بَعْكُنْبا

Каъбнинг ўғли.

Шарҳ: Каъб-улуғ, шарафли. Ибн Зубайр розияллоҳу анҳунинг хабарига қараганда, у Каъба олдида манжаниқ тошлари қулоқлари олдидан ўтишига қарамай, қотиб қолган Каъбадек ҳеч нарсага қарамасдан намоз ўқирди.

يَؤُلُنْبا

Луайнинг ўғли.

Шарҳ: Луай-буқача. Кучли бўлсин дея номланган.

بَلَاغُنْبا

Ғолибнинг ўғли.

Шарҳ: Ғолиб-ғалаба қилувчи.

يَشْرُقُ لَأَنْوَطُ بَلَاءُ بَسْنُتِ هَلْ أَوْ شَيْ رُقْ هُمْ سَأَوْ رُفِ نْبا

Фихрнинг ўғли. Унинг исми Қурайш бўлган. Унга ички Қурайшликлар нисбат қилинади.

Шарҳ: Фихр ва унинг авлоди араб қабилалари ичида кучли, жасоратли бўлганидан “Қурайш”-акула лақабини олишган. Мулла Алий ал-Қорий эса “Шифо”нинг шарҳида Фихр тарқоқ қабилани жамлагани учун “Қурайш”-жамловчи номини олган деган.

هَاضَتْ رَأَوْ رِيَتْ كَلْ هَلْ لَأَخَنْجَ أَمْ كَيْ نَأَنْ كُهُ قَوْفَ أَمْ وَ

Фихрдан юқоридаги насаб кўпчилик (сийрат уламолари) қабул қилиб, рози бўлганидек Кинонийдир.

كَلْ أَمْ نْبا

Моликнинг ўғли.

Шарҳ: Молик-подшоҳ. Арабларнинг подшоҳларидан бўлган.

رَضِّن لِّلْاِنْبَا

Назрнинг ўғли.

Шарҳ: Назр - чиройли, гўзал. Ҳуснда беназир бўлгани учун назр деб номланган.

عَنَّا نَكِنْبَا

Кинонанинг ўғли.

Шарҳ: Кинона-камон ўқларини соладиган идиш. Ўз қавмининг айбла -рини беркитиб, ҳимоя қилсин дея шундай номлаганлар.

عَمَّيْنُ خُنْبَا

Хузайманинг ўғли.

Шарҳ: Хузайма-мустаҳкам. Ишига маҳкам, пухта бўлсин деб номлаганлар.

عَكْرُدُّمَنْبَا

Мудриканинг ўғли.

Шарҳ: Мудрика-топқир. Исми Омир. Уч ака-ука бўлишган. Бир куни отаси Илёснинг туялари йўқолиб қолади. Топа олмагач, ўғилларига туяларни топиб келишни буюради. Уларни Омир топиб келади. Шундан кейин унга “Мудрика” (топқир) лақаби берилади.

يَبِّن لِّلْاِبْوَبُلُّصِ فِعْمُسَوَّيْمَحْلَلْبَا حَلْلَا نَدُّبَلَا يَدَّهَ نَمُّلَّوَا وَهَوَّ سَايَلَلَا نْبَا
هَبَّلَّوَا يَلَّعَاتَ هَلَلَلَا رَكَدَّ مَلَّسَوَّهَيَّ لَعَّهَلَلَا يَّيَّ لَّصَّ

Илёснинг ўғли. У Ҳарамни Риҳоб деган (бўш жойига) туяларни (ҳайдаб бориб) биринчи бўлиб ҳадя қилган. (Яна) Илёснинг сулбида Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳнинг зикр қилганлари, талбия айтганлари эшитилган.

Шарҳ: Илёс-ноумид. Отаси қарилик чоғида кўргани учун шундай номланган

رَضُّمَنْبَا

Музорнинг ўғли.

Насаб илми билан шуғулланувчи уламолар наздида Аднан насабда Исмоил Забиҳуллоҳгача етиб боради.

هَلْ لَإِيَّالِهِمْ كُتِبَ الدِّينُ لَأُولَئِكَ أَكْرَمُ الْمَوْلُودِ أَفَرَأَى أُخْتًا إِذَا وَجِلَتْ بِهَا وَهِيَ حُرَّةٌ أَمْ لَهَا صَاحِبَةٌ وَهِيَ كَانَتْ أُمَّةً حُرَّةً أَمْ لَهَا صَاحِبَةٌ وَهِيَ كَانَتْ أُمَّةً حُرَّةً أَمْ لَهَا صَاحِبَةٌ وَهِيَ كَانَتْ أُمَّةً حُرَّةً

Бас, дур каби нур сочиб турган юлдузлар сингари (насаби ша- риф) шодаси қанчалар улуғ (мукаррам)!? У (шода) ичида (башариятни танлаб олингани), Саййидимиз, (Расули) Акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам бўла туриб, қандай ҳам улуғ бўлмасин!?

وَمَنْ يَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ يَشَاءُ فَلَا يَحْتَسِبُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

У Ч И Н Ч И А Т Р

ЯНА НАСАБИ ШАРИФ

أَمْ لَهَا صَاحِبَةٌ وَهِيَ كَانَتْ أُمَّةً حُرَّةً أَمْ لَهَا صَاحِبَةٌ وَهِيَ كَانَتْ أُمَّةً حُرَّةً

Бу насаб шундайин улуғ насабдурки, гўё осмон у билан зийнатлангандек, ҳисоблайсиз. Ва яна шундай гумон қиласизки, Жавзо юлдузи у насабни худди маржон таққандек бўйнига тақиб безаниб олган...

أَمْ لَهَا صَاحِبَةٌ وَهِيَ كَانَتْ أُمَّةً حُرَّةً أَمْ لَهَا صَاحِبَةٌ وَهِيَ كَانَتْ أُمَّةً حُرَّةً

Қандай улуғ, шарафли насаб шодасики, сиз унинг ичида гўё бебаҳо дур кабисиз.

Шарҳ: Манашу икки байт “Қасидаи бурда” муаллифи Имом ал-Бусийрийнинг “Ҳамзийя” қасидасидан олинган.

هَيْلُهَا جَلَّ أَحْفَسُ نَمَّ يَلْأَعْتُ هَلْ لَهَا طِبَّ بَسَنَنْ مَهَبٌ مَرْكَأُو

Бу насаб қандаям мукаррам насаб эканки, Аллоҳ таоло уларни жоҳилият айбларидан авайлаб пок сақлаган?!

هَأَوْرُوِي نَهَلْ هَدِرُومُ يَفُ دَرَاوُي قَارْعُلْ أَنْ يَزَلْ دَرُؤَا

Юқорида зикри ўтган тартибдаги насабни Зайниддин ал-Ироқий (раҳматуллоҳи алайҳ) ўзининг “Мавридул ҳаний” номли китобида (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг) муборак насаблари тўғрисидаги саҳиҳ ҳадислар ила келтирган.

هَمْ سِإْلٌ أَنْ وَصَدَّاجُ مَالِ أَعَابَا دَّمَ حُمْ لَمَّ أَرَكُ هَلْ إِنْ ظَفَحَ

Аллоҳ таоло Муҳаммад алайҳиссаломнинг каромати юзасидан, қолаверса муборак номларига айб етмасин учун ул зотнинг ота-боболарини ҳифзига олди.

هَمْ أَوْ هَيْبَ أَيْ لِي وَمَدَّ أَنْ مُمْ رَاعُ مُمْ هَبْ صُيْ مَلَفَ حَافَّ سِلْ أَوْ كَرَّتْ

Бас, Аллоҳнинг ҳифзи билан улар сифаҳ (зино) га яқин йўламдилар. Шундай қилиб, ҳазрати Одамдан то онаси ва отасига қадар бўлган аждодларига зино ори етмади.

Шарҳ: Манашу байт Ҳофиз Ибн Носириддин Димашқийнинг қасидасидан олинган.

هَيْبَةُ لِمَا مَرَّرُ غَرِي رَأْسًا يَفِي هُوَ بُلْبُلٌ لِرُؤُنِ يَرْسُ أَرَسُ

Росуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг аждодлари, ҳаммалари обрў-эътиборли бошлиқ ўтганлар. Ул зотнинг муборак пайғамбарлик нурлари боболарининг пешоналаридаги чизиқларда намоён бўлиб, авлодма-авлод кўчиб юрарди.

﴿يَتَذَلُّهُرَاوُنَّأَلْأَوْلَمَحَبِّضَرَأَلْأَوْتَأَوَامَّسَلْأَيَفَيَدُونَو﴾

Осмонларда (Омина Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг) зотий нурига ҳомиладор бўлганлиги нидо қилинди.

﴿أَبَصِمِّيَسَنَبُؤُبُؤَلْبَّصَلُّكَأَبَصَو﴾

Ёқимли, роҳатбахш (шарқдан эсадиган) сабо шамоли эсиб, ошиқлар хурсанд бўлди. Яъни: охир замон пайғамбарига ҳомиладор бўлганлик хабари ёқимли, роҳатбахш сабо шабодаси мисол ошиқларни ўз таровати ила хурсанд қилди

﴿يَسُذُنُّسَّالْحَتَّأَبَّنَلَا نَمَأَوَبَدَجَلُؤُطَدَغَبُّضَرَأَلْأَتَيَسُكُو﴾

Узоқ давом этган қаҳатчиликдан замин ипакдек майин (гўзал) кийимларни кийди. Яъни: Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам баракотидан ерлар ям-яшил ўт- ўланларга бурканди.Чунки дунёга башариятнинг саййиди меҳмон бўлиб келаётганди.

﴿أَنَجُؤَيِنَأَجَلَلُرَجَّشَلْأَيَنَدَأُؤُرَأْمَثَلْأَتَغَنِّيَأَو﴾

Мевалар (етилиб) фарқ пишди. Янги мева узиб (тановул қилув- чига) дарахтлар меваларини яқин қилди.

﴿يَبَرَّعَلْأَنُؤَلْأَلْأَحْأَصْفَبِشِيَرُقُلِيَّؤَبَأَدُّلُكُؤَلْمَحَبِّتَقَطَنَو﴾

Қурайш қабиласидаги ҳамма ҳайвонлар Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга омиладор бўлинганлигини араб тилида равон сўзлади.

﴿أَوْفَأَلْأَوُؤُؤُؤَلْأَيَلَعُؤْمَأَنُؤَصَأَلْأَوُؤُؤَسَأَلْأَتَّحَو﴾

Тахтлар, бут ва санамлар юз тубан ерга қулади.

عِيَّ حَبْلُ الْهَبِّ أَوْدَ وَبِرَاعٍ مَلَّ أَوْ قَرَأَ شَمْلًا شَوْحٌ وَتَرَشَّ أَبَتْ وَ

Машриқу мағрибда яшовчи ваҳший ҳайвонлар, сув ҳайвонлари бир-бирларига хурсандчилик изҳор қилдилар.

هَآيَ مُحَسِّنٌ كَرُورٌ سَلَامٌ مَلَّ أَوْ عُلَّ تَسْتَحِ أَوْ

Бутун олам шодлик (шароби)дан (тўлдирилган) сурур, шодонлик қадаҳини ичди.

مِنْ مَزَلِ الْضَبِّ نَجْلًا تَرَّشُّ بَو

Жинлар Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг дунёга келиш пайти яқинлашаётганлик хабарини беришди.

Шарҳ: Баъзи нусхаларда “бушширот” маълум феъли мозий шаклида келган.

عِيَّ نَابٍ رَلَّ تَبَّ رَوَّ وَنَاةَ كَلَّ تَكُّهُ تَنَّاو

Коҳинлик барбод қилинди. Роҳиблар (бўлаётган ишлардан) хавф қила бошладилар.

هَاتِ هُنَّ سَحَّ الْحَيِّ فَوْرِيَّ بَخْرِيَّ لُكَّ وَرَبَّ خَبَّ جَلَّو

(Воқеаларни) чиройли ҳуснидан (ёқа тишлаб) лолу-хайрон қолишиб, ҳар бир олим, хабардор кишилар (бу оламшумул) хабарни тезда тарқатдилар.

عِيَّ رَبِّ لَإِ رِيَّ حَوَّ وَنِيَّ مَلَّ أَعْلًا دِّيَّ سَبَّ تَلَمَّ حَدَّقَ كُنَّ إِهْلَ لَيْ قَفَّ مَنَّمْ لَآ يَفُّ هُمَّ أَوَّ تَيْ تَأَوَّ
هَابُّ قُعُّ دَمَّ حُتَّ سُهُنَّ أَلَّ أَدَّمَّ حُمَّ هَيْ تَغَّضَّو إِذَّ هَيْ مَسَّو

Онаси (Омина)га тушида: “Сиз борлиқнинг энг яхшисига ҳомиладор бўлдингиз. Уни дунёга келтирганингизда Муҳаммад деб номланг, чунки у зот алал оқибат мақталур”, - дейилди.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُمَّهَلَلَا مِيْلَسَتَوِ ةَالَصَّ نَمِّي دَشِ فَرَعَبَ مَي رَكُّلَا ةَرَبَق مُمَّهَلَلَا رَطْع
وَيَلَع كَرَاب

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Б Е Ш И Н Ч И А Т Р

ҲОМИЛАДОРЛИК ВАҚТИ ВА ТАВАЛЛУДЛАРИ

ءِي ورم ل ل ل ا ل ا و ق ا ل ا ر و ة ش م ي ل ع ن ا ر ة ش م ل س و ة ي ل ع ل ل ا ل ل ي ل ص و ل م ح ن م م ت ا م ل و
ن م ي د ع ي ن ب و ل ا و ح ا ب ز ا ت ج ا د ق ن ا ك و ل ل ا د ب ع ة و ب ا ة ر و ن م ل ا ة ن ي د م ل ا ب ي ف و ت
ء ي ر ا ج ن ل ل ا ة ف ئ ا ط ل ل

Ривоят қилинган машҳур гапларга қараганда, ҳомилага икки ой тўлганда, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг оталари Абдуллоҳ Нажжор қабиласидаги Бани Адий (уруғидаги) тоғалари ҳузуридан қайтаётиб (йўлда) вафот этди.

ه ا و ك ش و ة م ق س ن و ن ا ع ي ا م ي ق س ا ر ة ش م ي ف ت ك م و

(Ўлимдан олдин) тоғалариникида бир ой касал бўлиб ётди. (Қариндошлари) уни касали ва шикоятларидан (хабар олиб) ёрдам бериб турдилар.

ن ا و ة ي ر م ق ر ة ش ا ة ع س ت ج ا ر ل ل ا ي ل ع م ل س و ة ي ل ع ل ل ا ل ل ي ل ص و ل م ح ن م م ت ا م ل و
ه ا د ص ة ن ع ي ل ج ن ي ن ا ن ا م ز ل ل

Ҳомилага қамарий ой ҳисобида тўққиз ой тўлганда, замоннинг (туғилиши кутилаётган) зотга ташналиги кетаёзди.

عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ لَكُمْ آيَةٌ يَوْمَ الْعَدَّةِ لَمَّا هَلَكَ نُونٌ فِي مَدْيَنَ وَ عَسَىٰ لَكُمْ آيَةٌ يَوْمَ الْعَدَّةِ لَمَّا هَلَكَ نُونٌ فِي مَدْيَنَ

(Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг) муборак таваллуд кечасида Омина онамиз (ҳузурига) жаннат аёлларидан (бўлмиш) Осиё ва Марям розияллоҳу анҳумолар ҳозир бўлдилар.

هَانَ سُوْلُ الْاَيْتِ اَرْوُنَ مَلَسَ وَ هِيَ لَعْلَلِ اِلَّيْ لَصُ هَتْ دَلَّ وَ فُضَّ اَخْ مَلَّ اَدَحْ اَوْ

(Омина онамизни) тўлғоқ тутиб, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг зиёси (бутун оламини) ёритиб юборган Нурни дунёга келтирдилар.

МАҲАЛЛИ ҚИЁМ

Баъзи бир кишилар Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзлари тириклик чоғидаёқ саҳобаларни туриб қарши олишларини қариқ кўрар эдилар, дейишади. Баъзилар эса бу туришни у зотга эҳтиром ва муҳаббат деб тушунтирадилар. Келинг, масалани ҳал этишда ўз фикримизга эмас, ҳадислар ва уламоларнинг бу ҳақида билдирган фикрларига мурожаат қилайлик. Аввало ҳадисларни ўрганайлик.

أَيُّ دَهْوٍ أَلَدَوْا تَمَسَّهَ بَشْرًا أَدَحًا تَيْ أَرَامٍ: تَلَّاقَ أَهْنَعُ هَلَّلَ اِيضَرَ نِي مُمُومَلِ مُأَشَاءَ نَع
هَيْ لَعْلَلِ اِي لَص - هَلَّلَ ل ل و س ر ر ت ن ب ة م ط ا ف ن م ا و د و ع ق و ا و م ا ي ق ي ه ل ل ا ل و س ر ر
ا ه ي ل ا م ا ق - م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ي ل ص - ي ب ن ل ا ي ل ع ت ل خ د ا ذ ا ت ن ا ك و ت ل ا ق م ل س و
ل خ د ا ذ ا - م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ي ل ص - ي ب ن ل ا ن ا ك و و س ل ج م ي ف ا ه س ل ج ا و ا ه ل ب ق ف
ي ذ م ر ت ل ا ه ا و ر "... ا و س ل ج م ي ف ه ت س ل ج ا و ه ت ل ب ق ف ا و س ل ج م ن م ا ق ا ه ي ل ع
: ت ل ا ق ا ه ن ا ا ه ن ع ه ل ل ا ي ض ر ر ة ش ا ع ن ي م م م ل ا م ا ن ع ه ط ف ل و د و ا و ب ا و ي ا س ن ل ا و
م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ي ل ص - ه ل ل ل و س ر ر ا ل د و ا ي د ه و ا ت م س ه ب ش ا ن ا ك ا د ح ا ت ي ا ر ا م
ا ه ل ب ق و ا و د ي ب د ح ا ف ا ه ي ل ا م ا ق ه ي ل ع ت ل خ د ا ذ ا ت ن ا ك ا ه ج و ه ل ل ا م ر ك ة م ط ا ف ن م
ه ت ل ب ق ف و د ي ب ت د ح ا ف ه ي ل ا ت م ا ق ا ه ي ل ع ل خ د ا ذ ا ن ا ك و و س ل ج م ي ف ا ه س ل ج ا و
ا و س ل ج م ي ف ه ت س ل ج ا و

Уммул муъминийн Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

“Сайидларингизга туринглар” ёки “Яхшиларингизга туринглар”, - дедилар.Келиб Росулulloҳнинг олдида ўтирди.

Абу Довуд ривояти.

Ҳадисда аҳли фазлларнинг иззат-икром қилиш ва келганларида туриб кутиб олишга далилдир бор.Қози Иёз бу наҳий қилинган туриш эмас.Ўтириши довомида қолганларни тик туришларини яхши кўрадиган кишилар учун туриш макруҳ деганлар.

Ҳадиси шариф Саъд ибн Муоз розияллоҳу анҳу ҳақида айтилган.

سَلِّحْ رِمَاعُ نُبَا مَاقَفِ رِمَاعِ نُبَاوِ رِيْبُزَلَا نُبَا لَعِيْ وَاغْمَجَخ: لَاقِ زَلْجَمِ يَبَا نَع
هُ لَلِ لِيْلَصِ لَلِ لَ لُوسَرُ تَعْمَسِ يِنْفِ سَلْجِ رِمَاعِ نُبَا لَعِيْ وَاغْمُ: لَاقِ فِ رِيْبُزَلَا نُبَا
نَمُ هَدَعَقَمُ اَوْبَتِيْلَفِ اَمَايِقُ لَاجْرَلَا هَلْ لُتْمِي نُبَا حَا نَمُ " لُوقِي - مَلَسَوِ هِيْلَعِ
دُوَادُوْبَا هَاوَرِ. رَانَلَا

Абу Мижлаз розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

“Муъовия Ибн Зубайр ва Ибн Омирнинг олдида чиқди. Ибн Омир ўрнидан турди. Ибн Зубайр ўтираверди. Муъовия Ибн Омирга: “Ўтир. Мен Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг:

“Ким кишиларни унга тик турмоқликларини яхши кўрса дўзахдаги жойига тайёрланаверсин”, деганларини эшитганман”, - деди.”

Абу Довуд ривояти.

رِمَاعُ نُبَا مَاقَفِ رِيْبُزَلَا نُبَاوِ رِمَاعِ نُبَا هِيْفِ اَتِيْبَ لَحَدَ لَعِيْ وَاغْمُ نَبَا زَلْجَمِ يَبَا نَع
هُ لَلِ لِيْلَصِ لَلِ لَ لُوسَرُ تَعْمَسِ يِنْفِ سَلْجِ رِمَاعِ نُبَا لَعِيْ وَاغْمُ هَلْ: لَاقِ فِ رِيْبُزَلَا نُبَا سَلْجِ وِ
رَانَلَا يِفِ اَتِيْبَ اَوْبَتِيْلَفِ اَمَايِقُ دَابْعَلَا هَلْ لُتْمِي نُبَا هَرَسِ نَمُ: لُوقِي - مَلَسَوِ هِيْلَعِ
دُوَادُوْبَا هَاوَرِ

Абу Мижлаз розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Муъовия бир уйга кирди. У ерда Ибн Зубайр ва Ибн Омирлар бор эди. Ибн Омир ўрнидан турди. Ибн Зубайр ўтираверди. Муъовия Ибн Омирга: Ўтир. Мен Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг:Кимни бандаларни унга тик турмоқликлари хурсанд қилса дўзахдаги уйга тайёрланаверсин”, деганларини эшитганман, деди.”

Абу Довуд ривояти.Юқорида Абу Мижлаз розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган икки ҳадис маънода очиқ-ойдин эмас.“Саййидларингизга туринглар” ҳадисига ҳам тескари келмайди.Чунки бу ваъийдлар турилмаса мутакаббирлик қилувчи, ғазаби келиб, қариҳ кўрувчилар ва ўзи ўтириб олиб қолганларни туришларини яхши кўрадиганларга қаратилган.

عَلَيْكَ وَتُمْ - مَسَّ وَهِيَ لَعَلَّ لِي لَص - لَلْ لُ لُ وَسَرَّ أَنْ يَلَعَ جَرَحَ : لَأَقَ - مُمْ أَيْ بَأْنَع
 هَآوَر. "أَضْعَبَ أَهْضَعْبُ مُطْعُيْ مُجَاعِ الْإِمُّ مَوْقَاتِ أَمَكِ أَوْ مَوْقَاتِ الْ" : لَأَقَ فِ - لَيْ لِي أَنْ مَوْ قَ فِ أَصَع
 هَجَامُ نَبَاوِ دَوْدُ بَأْ .

Абу Умома розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Бизга Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳассаларига таяниб чиқдилар. Қаршилаб ўрнимиздан турдик. Шунда у зот: “Ажамлар баъзиси баъзисини улуғлаб турганидек турманглар”, дедилар”. Абу довуд, Ибн Можа ва Аҳмад ривояти.Бу ҳадиси шариф заиф, ҳужжатга ярамайди.Унда Абу Марзуқ ва Абу Ғолиб ҳужжатга ярамайди.Фатҳ”да Ибн Ҳажар Табарийдан нақл қилиб: “Санадида изтироб ва танилмаган кишилар бор”, деган.

عَلَيْكَ وَتُمْ - مَسَّ وَهِيَ لَعَلَّ لِي لَص - لَلْ لُ لُ وَسَرَّ أَنْ يَلَعَ جَرَحَ : لَأَقَ - مُمْ أَيْ بَأْنَع
 هَآوَر. "أَضْعَبَ أَهْضَعْبُ مُطْعُيْ مُجَاعِ الْإِمُّ مَوْقَاتِ أَمَكِ أَوْ مَوْقَاتِ الْ" : لَأَقَ فِ - لَيْ لِي أَنْ مَوْ قَ فِ أَصَع
 هَجَامُ نَبَاوِ دَوْدُ بَأْ .

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:“Уларга Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан кўра маҳбуб шахс йўқ эди. У зотни кўрганларида ўшани қариҳ кўришини билганликлари учун турмас эдилар”. Бухорий “Адаб”да, Термизий, Аҳмадлар ривоят қилганлар. Бу ҳадиси шариф Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўта товозели эканлигига ёки арабларнинг одоб мақомида ошиқча такаллуфни қариҳ кўришларига оиддир. Уламоларимиз эса: Шайх Аҳмад ибн Қудома ал-Мақдисий:“Уламолар ота-она, одил имом, фозил кишилар учун туриш мустаҳаб санайдилар. Бу фозил кишилар орасида шиорга айланиб қолган. Бир инсон туришга ҳақли кишиларга турмай, инсонларнинг: “Улар шаънини паст санаб, (одобда) ноқислик қилди”,-деган нисбат беришларидан омон бўлмайди. Натижада анашу адоватга сабаб бўлади”. Аҳли фазллар учун туриш мустаҳаб.У ҳақида ҳадислар ворид бўлган. Наҳий борасида сариҳ, саҳиҳ нарса йўқ. Ота, ҳоким каби аҳли фазллар учун туриш мустаҳаб ҳисобланади.Чунки буларга ихтиром кўрсатиш шаръан ва

одоб юзасидан матлубдир.

Шайх Важиҳуддин Абулмаъалий “Ҳидоя”нинг шарҳида: “Уламо ва аҳли шарафларни туриш ила икром қилиш мустаҳаб суннат (одат)дир.”,-деган.

Қолубий: “Бойлик учун эмас, олим, мусолиҳ (ислоҳ қилувчи), дўст ва шарафли кишилар учун туриш суннат ҳисобланади. Баъзилар ҳозирги замонда уни вожиблиги ҳақида баҳс қилганлар.Чунки уни тарк этмоқ сила (раҳм)ни узиш ҳисобланади.

Байҳақий: “Ансорлар Саъд розияллоҳу анҳуга, Толҳа розияллоҳу анҳу Каъб розияллоҳу анҳуга турганларидек яхшилик ва икром маъносидаги туриш жоиз.Туришларига ўзини ҳақли деб эътиқод қилиб, турмасалар ғазаби келиб, маломат тошини отиб, шикоят қиладиган кишига (туриш) лозим эмас”.

Имом Ғаззолий раҳматуллоҳи алайҳ: “Улуғлаш тариқасида туриш макруҳ. Ҳурмат тариқасида туриш макруҳ саналмайди деганлар”.

Қуртубий роҳматуллоҳи алайҳ: “Ўзи ўтириб, бошқалар турмаса ғазаби келадиганларга туриш макруҳ деган”.

Мулла Али Қорий раҳматуллоҳи алайҳ Шифога битган шарҳида Тилимсанийдан нақл қилиб айтади: “Тилимсаний раҳматуллоҳи алайҳ айтади: “Туриш тўрт хил бўлади:

- 1.Ман қилинган туриш.Ўзи учун турмоқликларини яхши кўрадиган киши учун туриш.
- 2.Макруҳ туриш. Ўзи учун турмоқликларини ёмон кўрадиган киши учун туриш.
- 3.Жоиз туриш.Тавозели олим учун туриш.
- 4.Чиройли саналган туриш.Сафардан келган одам учун туриш.

Хулоса: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳаётлик чоғида ҳам вафотидан сўнг ҳам бирдек эҳтиром қилиш вожиб. Жумҳур уламолар аҳли фазл ва олим кишиларга туриш мустаҳаб эканлигига иттифоқ қилганлар. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг аҳли фазл ва олимларга муаллим эканлигини эътиборга олсак, туриш жоиз ҳисобланади. Мавлид қилиш бидъати ҳасана бўлганидан кейин ихтилоф чиқармаслик керак. Ихтилоф чиқариб яна қалбларимиз ихтилофли бўлиб

қолмасин!!!

Касаллиги, қарилиги ёки туришни истамаганларни маломат қилиб жанжал чиқармаслик лозим ва лобуд.

Баъзи бир жоҳил кишиларни маҳалли қиём пайтида Росулulloҳнинг руҳлари ҳозир бўлади деган фикрлари ҳеч қандай илмий асосга эга эмас!

ءَاَرَءَ لَيْلٍ نَّعْتَرَفُ سَأُئِي ضُمَّ كُنْ مَسْمُومٌ شَلَاكَ أَيَّ حَمَوُ

Қуёш каби порлаган юзингиз нақадар гўзал ! Ундан ўша қоронғу кеча ёришиб кетди.

Шарҳ: “Ва муҳаййан” дан то “ҳаққол ҳанаау” деган байтлари машҳур шоир Имом Бусийрий раҳматуллоҳи алайҳнинг “Ҳамзийя” қасидасидан олинган. Буни билиш мушkil эмас. Сабаби Барзанжий раҳматуллоҳи алайҳнинг қасидасидаги байтлар ҳои ҳавваз ила ниҳояланади.

“Ва муҳаййан” роф билан ўқилади.31- саҳифадаги “Насабун” билан бошланувчи байтлари ичидаги “Ҳаббаза” ни фоили “иқдун”га атф бўлади. Шунда маъно: Нақадар гўзал сизнинг қуёш каби порлаган юзингиз! Ундан ўша кеча кўзларни қамаштирувчи нур барқ урди.

Одатда инсоннинг чиройини намоён қиладиган аъзо юз ҳисобланади. Бу ерда мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ “зикри жуз, иродатул кулл” - бўлакни зикр қилиб, бутунни ирода қилиш қоидасини ишлатмоқда. Шунга биноан, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзлари нақадар гўзал, мукаррам-деганидир.

ءَاَوْدُوا وَمَوِيْبُ زُوْرُسْ نِي دَلَلْ نَاكِي دَلَلْ دِلْ وَمَلْ اَلَيْلِ

(Яна) ўша таваллуд кечаси дини Исломга ҳурсандчилик, шоду-хуррамлик зиёда бўлди.

ءَأَسْنَلْ اَلَنْتْ مَلْ اَمْرَاَحْفْ نَمْرَبْ وَتَنْبَا وَغَضَوْبْ تَلْ اَنْ مَوِي

Ваҳбнинг қизи (Омина) Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васал- ламни дунё келтирган куни дунё аёллари етмаган фахр-ифтихорга етди.

эхтироми юксак чўққида бўлган кишига Тубо бўлсин!? (Туриш тўғрисидаги гаплар юқорида ўтди.)

كِرَابٍ وَّوَمَّسَوِّصٌ مَّهَلِّلٍ مَّيْلَسَتَوِّوَالَصِّ نَمِّدِي دَشِّ فَرَعَبَ مَّيْرَكُّوَالِ رَّبَقٌ مَّهَلِّلٍ رَّطَعِ
هَلِّعِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

О Л Т И Н Ч И А Т Р

ТУҒИЛИШ

ءَامَّسَلِ يَلِ إِسْأَرًا عَفَارِضَ الرَّأْلِ يَلِّعِ هَلِّدِي دَعَا وَوَمَّسَوِّوَالِ يَلِّصَ زَزَبَو
رئِئِاسِ يَلِّعِ هَرْدَقِ عَفْرِ يَلِّإِ رِي شُمَّ و هَالُغِ وَوَدَدُوسِ يَلِّإِغْفِرُ لِكُلِّ ذَبِّ أَيُّمُومِ هَلِّعِ لِ
هَلِّرَبِّ لِ

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам икки қўлини ерга, бошларини эса чексиз осмонга қаратганча гўё мартабаси олий, борлиқдаги бошқа (кимсалар(дан қадри баланд бўлишига ишора қилгандай (сажда қилган ҳолида) дунёга келдилар.

هَآيَ آجَسَ وُ هُ عَابِطٌ تَنْسَحِ يَدُّلِ أَبْيَحَلِّ أُنَّو

У зот (ҳамманинг наздида) табиати, хулқ-атвори чиройли, маҳбуб (севикли) эдилар.

هَلِّنَبَلِّ لِكُلِّ تَأْوَبٍ فَوْطِي وَوَهَوِ بِلِّطُمِّ لِدَبَعِ هُمَّ أَتَعَدَو

Онаси Абдулмуттолибга (одам жўнатиб) чақиртирди. Абдулмут -толиб эса Каъбани тавоф қиларди.

هَانُم رُوْرُس ل ن م ع ل ب و ه ل ر ط ن و ا ع ر س م ل ب ق ا ف

(Хушхабарни эшитгач) шошилиб келдида,набирасига назар сол- ди. Шодликдан боши кўкка етди.

ه ي ن ل ل ا ص و ل و خ ب ا و ع د ي م ا ق و ا ر ع ل ا ل ا ب ع ك ل ل ا ل ه ل خ د ا و

Набирасини Каъбаи Муаззама (ичига)га олиб кириб, хулуси нийятлар ила дуои хайрлар қилди.

ه ا ط ع ا و ه ي ل ع ه ب ن م ا م ي ل ع ي ل ا ع ت ه ل ل ا ر ك ش ي و

Яратганга берган неъматларига шукроналар айтди.

ه ي ه ل ا ل ا ر د ق ل ل ا د ي ب ر س ل ا غ و ط ق م ا ن و ت ح م ا ف ي ط ن م ل س و ه ل ع ه ل ل ا ي ل ص د ل و و ا ن ي ع ه ي ا ن ع ل ل ا ل ح ك ب ه ل و ح ك م ا ن ي ه د ا ب ي ط

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам пок, хатна қилинган, илоҳий қудрат қўли билан киндиги кесилган ҳолда туғилдилар. Икки кўзлари июнат сурмаси ила сурмаланиб, ёғ суртилган, ҳушбўй ҳолда (дунёга келдилар)

ه ا و ت م م ر ك ا و ا د م ح م ه ا م س و م غ ط ا و م ل و ا و ه ي و س ل ا ي ل ع ب س د ع ب ه د ج ه ن ت خ ل ي ق و

Ривоятларда “бобоси роппа-роса етти кунлик бўлгандан сўнг хатна қилиб, валима (суннат) тўйи қилиб, (элга дастурхон ёзиб) таомлар улашиб, (чақалоққа) Муҳаммад деб исм қўйди ва жойини яхшилаб берди”, - дейилган.

Шарҳ: Еттинчи куни чақалоқ номидан қурбонлик сўйиб, хатна қилиб, катта зиёфат беради. Баъзилар Пайғамбаримизни хатна қилинган холда туғилганлар, деб айтишган. Аммо имом Заҳабий: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам етти кунлик бўлганларида боболари Абдулмуттолиб

хатна қилган, Муҳаммад деб исм қўйган ва қурбонлик сўйиб зиёфат берган”, деган ривоят” хатна қилинган ҳолда туғилган”, деган ривоятдан кучлироқ”, деган. Шунга биноан, мусанниф раҳматуллоҳи алайҳнинг иккинчи гаплари қувватлидир.

Юқоридаги саҳифада Омина онамиз ҳомиладорлик пайтларида, туғилажак фарзандини “Муҳаммад”,-деб номланиши айтилган Шунингдек, Абдулмутолиб ҳам тушида ўз сулбидан одатдагидан бошқа улуғ мақомга сазовор бўладиган фарзанд туғилишига ишорат этувчи ҳолатни кўрган экан. Икки тушнинг таъсирида ва келиннинг гапига биноан, Абдулмуттолиб набирасини “Муҳаммад” деб номлаган. Тарихчиларнинг такидлашларича, ўша вақтгача арабларнинг ичида фақат уч кишига Муҳаммад исми қўйилган экан. Бир гуруҳ кишилар бир подшоҳнинг ҳузурида бўлишибди. У аввалги китоблардан хабардор экан. Подшоҳ суҳбат давомида Ҳижоз томондан Муҳаммад номли пайғамбар чиқишининг хабарини айтибди. Меҳмонлар ичидан уч кишининг хотинлари ҳомиладор экан. Учовлари ҳам хотиним ўғил туғса, исмини Муҳаммад қўяман, деб ният қилишди. Уларнинг хотинлари ўғил туғибди. Фарзандларини яхши ният билан Муҳаммад деб номлабдилар. Улар қуйидаги кишилар экан: Муҳаммад ибн Сулаймон ибн Мужошеъ, Муҳаммад ибн Аҳижжа ал-Жаллоҳ ва Муҳаммад ибн Ҳимрон ибн Робиъалар. (“Ҳадис ва ҳаёт” 19-жуз, 64-бет;)

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُحَمَّدًا مِمَّنْ لَسَتْ وَوَالَصَّ نَمَّيْ دَشَّ فَرَعَبَ مِمَّنْ رَكَّلَ الرَّبَّ قُمَّ لَلَّ رَطَّعَ
وَلَّعَ كَرَّابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Е Т Т И Н Ч И А Т Р

ТАВАЛЛУД ПАЙТИДАГИ ҒАРОЙИБОТЛАР

وَيَبِيغُ بِنَارِغَ وَوَقْرَاوْخَ مَلَسَ وَوَلَّعَ هَلَّ لَلَّ يَلَّصَ وَوَدَّالَ وَوَدَّنَ رَطَّو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам таваллуд пайт- ларида ғайбий (ғайбга оид) ғаройиб, ғайриоддий (ҳодисалар) бўлди.

هَابَتْ جُمُومٌ وَيَلْعَاغُ تَهْلُجُ لَإِثْمِ مُنَابِّ أَمَّ الْعِوَاءِ وَهَتَّوْ بُنْ لَاصَّاهُ رَا

Мақсад нубувватга тайёрлаш, (туғилажак фарзанд) Аллоҳнинг ихтиёр қилиб, танлаб олган (охирги Пайғамбари) эканлигини билдириб, эълон қилиб қўйиш (эди).

هَيَّنَاطِيَّ شَلَّاسُ وُفْنُ لَأُووَدَ وَهَدَّرَمُ لَأَهْنَعُ دُرَّوَّاطْفَحُ أُمَّسَلَّاتِ دَيَّرَف

Осмон муҳофазани оширди.(Кофир) жинлар, шайтоний нафс эгалари осмондан қувиб, ҳайдаб туширилди.

هَاقِرَمَ لِحَاحِ يَفِي مَيَّجَرُّ لَكِ تَارِيَّيْنِ لَأُمُوجُّ لَاتَمَّجَرَو

Тушиш пайтида ўтли юлдуз парчалари билан тошбўрон қилинди.

هَيَّرَهْزَلَأُ مُجَنَّأَلْ مَّسَوَّهَيَّعُ هَلَّالِ يَّيَّصَّهَيَّ لَأِتَّ لَدَتَّو

Нурли юлдузларнинг бари Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга яқин бўлди.

هَابُرَّو مَحَّخَلْ دَاهُو أَوْزُونُ بَتَرَانَتْ سَاو

Нури билан Ҳарами шарифни пасту-баландликларини ёритди.

Шарҳ: Ибн Диҳя юлдузларнинг яқин бўлиши, туғилишни кечасида бўлишини тақозо қилади. Шунинг учун гап заифдир. Заркаший эса буни далил қилиш тўғри эмас. Нубувват замони хориқи одатга лойиқдир. Кундузи ҳам юлдузларнинг тушиши мумкин.

هَيَّرَصَّيَّ قَوْلِ لِمَأْشَلْ لَأُرُوصُقُ هَلَّ تَأْضَأُ رُونُ مَّسَوَّهَيَّعُ هَلَّالِ يَّيَّصَّهَيَّ مَعَّجَرَحَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламдан нур таралиб, (Шомдаги) Қайсар қасрларини ёритди.

هَانَعَمَوُهُرَادَةَكَمُحِاطِبِنَمَاهَأَرْف

(Ҳатто) Макканинг пастлик жойларидаги кишилар ҳам ўз уй-жойини кўрдилар.

هَآوَسَوُهُكَمَسَنَآوَرَشَوُنَآغَفَرِيَدَلَاةِيَوَرَسُكُلَلِنِئَادَمَلَابُنَآوِيإِلْغَدَصْنَاو

Анушарвон баланд, мустаҳкам, пишиқ қилиб қурдирган (Ироқдаги) Кисро ҳукмдорлик қилаётган Модоин (шаҳри)даги айвонлар вайрон бўлди.

هَيُّوُلْغُلْهَاتَافُرُشَوْنَمُزُشَعَوُغَبَرَأَطَقَسَو

(Ўша кеча қаттиқ зилзила бўлиб) ўн тўртта (баъзи ривоятларда ўн иккита) юқори равоқи қулаб тушди.

هَارَعَوُهُبِاصَأَامَلَوَوْلِيَرَسُكَلْمُأَلْزِيَرَسَرَسُكَو

Содир бўлаётган нарсалар дахшатидан Кисрони тахти синди-рилди.

قَارَشِإَوَزِيْنُمَلَاهَرَدَبْغُولُطَلْهَيَسِرَافَلْإِكَلْأَمَمَلَابُهُذُؤْبَعَمَلْأُنَآزِيْنَلْإِتَدِمَحَو
هَآيْحُم

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак юзларининг нури мунаввар (тўлин) бадр (ойи каби) толеъсидан (шуласидан) Форс мамлакатадаги ибодат қилинадиган (юз йиллардан бери ўчмай келаётган) ўтлар ўчиб қолди.

هَيْمَجْغُلْإِدَالْبَلْأَمْمُوقَوَنَادَمَهَنِيْبَتَانَاكَوَوَآسُهُزِيْحُبْتَضَاعَو

Сава кўлини суви кетиб қолди. У Ҳамазон (Хуросондаги шаҳар) ва Қум (Рой) шаҳарлари орасида жойлашганди.

Шарҳ: Кўл у жойга яқин бўлгани учун Соваҳ кўли деб ном олган.

هَآيْمٌ لِّكَيْتٍ اَهْ عِيْبَانِي حِجَّ ثَلَا اَوْ حَوْمٌ فِكَاوٌ فَكَذٰلِكَ تَفَجَّوْ

Кўл қуриб қолди. Сабаби, ўша сувларнинг булоқлари селли мавжлар томчиларидан тўхтаганди.

عُقْنِيْ اَمُّ لُبَقِ اَوْ بِنُكَيْ مَلَّ عِيْرَبَوِّ ءَالَفِ يَفِ ءَرَا فَمَّ يَهَوِّ ءَوَامَّ سِي دَاوَضَافَوْ
هَآءَالَلِ اَمُّ ظَلَلِ

(Шомдаги) Самова водийсидаги (анҳор,кўлларда) сувлар тўлиб тошди. У олдин ташна одамнинг томоғини ҳўллагани (атига) бир томчи сув топилмайдиган қуруқ, қақраб ётган чўл эди.

دَلَبَلْ اَوْ ءِيْ كَمَّ لَ اِ صَارَعُ لَابِ فَوْوَعَمَّ لَ اِ عَضُوْمٌ لَابِ مَّ لَسَوِّ هَيَّ لَعُ هَلَلِ اِ يَّ لَصُ هُدُوْمٌ نَاكَّوْ
هَآلَخِ يَلْتُخِيْ اَلَوُّ هَرَجَشُ دَضُعِيْ اَلِ يَدَّلِ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Маккадаги дарахтлари синдирилмайдиган, яшнаб турган ўсимликлари узилмай- диган, (ундай ишлар) ҳаром қилинган машҳур Иросда туғил дилар.

ءِيْوَرَمَّ ءَامُّ لُغُلِّ لَلِ اَوْ قَا يَلَعِ اَوْ مَوِيْ يَفِ وَ اَوْ رَشِ يَفِ وَ هَتَدَالِ وَ مَاعِ يَفِ فَ لَتْخَاوْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг туғилган йиллари, ойлари ва куни борасида сийрат уламолари томонидан турли сўзлар айтилган.

لِيْفَلِّ اَمُّ نَمِّ لِّوَالِ اِعْيَبَرِ رَشِ رَشَعِ يَنَاثِ نِيْنِ اِلَّ مَوِيْ رَجَفَ لِيْبُقِ اَهَّانَّ حِجَّ اِرْلَاوْ
هَآمَّ حَوِّ مَخَلَّلِ نَعِ يَلَاغَتْ هَلَلِ اُءَدَّصِ يَدَّلِ

Энг ишончли сўз, Аллоҳ таоло Ҳарами шарифни (Абраҳадан) ўз ҳифзу-ҳимоясига олган Фил йили, робиъул аввалнинг ўн иккинчи душанба куни

субҳдан кейин (дейилган).

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُجَلِّلًا مِيْلَسَتْ وَوَالَصَّ نَمَّيْدَشِ فَرَعَبَ مَيْرَكُّلًا رَعَبَقُ مُجَلِّلًا رَطْعَ
هَجَلَعُ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

САКИЗИНЧИ АТР

ЭМИЗИЛИШ

امَّايَّاهُمَّ أَهْتَغَضُ رَأُو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни бир неча кун ўз онаси эмизди.

هَدَالِي مَدْنَعُ هَتْفَاوَنِي حَبَّهَلْ وَبَا أَهَقْتَعُ أَيَّتَلَا هَمَّيْلَسَ أَلْأُةْبِي وَتْ هَتْغَضُ رَأُ مَثْ
هَارْشُ بَبُّ مَالْسَلْ أَوْ هَالْصَلْ هَيْلَعُ

Сўнг(жиянлик бўлганлик) ҳушхабари етказилганда, (хурсанд бўлганидан) озод қилиб юборган Асламийя қабиласидан Сувайба эмизди.

هَيْفَحْ هَبَّيْ هَوَّهَ مَلَسْ يَبَّأَوْحُ وَرَسَمَ أَوْنَبَا غَمُّ هَتْغَضُ رَأُفْ

Сувайба меҳр-муруват кўрсатиб, мамнун ҳолда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўғли Масруҳ ҳамда Абу Салама билан бирга эмизди.

هَارْسَنِي دَلَّاهَ رَصْنُ يَفِي دِمْحُ يَدَّلَا هَزَمَحُ هَلْبَقُ تَغَضُ رَأُو

Сувайба Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг (эмизишдан) олдин дини (Исломга) ёрдам кўрсатишда амаллари мақталган Ҳамза розияллоҳу анҳуни (ҳам) эмизганди.

Ҳалиманинг кўкрагидан (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни эмизганлиги баракасидан) унинг кўкраги дур каби оппоқ сутга тўлиб (оқди), ўнг кўкрагини Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам, чапини (эса) икки акалари эмарди.

هَيَّيْ غِرْقُ فُلْ اَوَّلِ اَزْهَلِ دَعْبُ تَحَبُّصَاو

Оч-наҳорлик, камбағалликдан кейин бой бўлиб кетдилар.

هَيَّيْ شَلْ اَوَّلِ اَهْ يَدَلْ فُرَّاشْ لَاتَنْ مَسَو

Уларнинг туяси ва қўйлари семирди.

هَيَّيْ نَرَوَّهْ مَلْمُ لُكْ اَوْبَنْ اَجْ نَعَبْ اَجْ نَاو

(Хонадонидан эса) бало ва мусибатлар узоқ бўлди (ариди).

هَشَوَّوْ وَيَنْ هَلْ اَوْشَيْ عَدْرُبُ دُعْسَلْ اَزْرَطَاو

Бахт-саодат Ҳалиманинг либосини лаззат (ва барака) нақшлари билан бегади.

كِرَابَ وَّ مَسَّوْ لَصَّ مَّهَلْ اِمِّي لَسَتْ وَ اَلَصَّ نَمِّي دَشْ فَرَعَبْ مِّي رَكْلْ اَهْرَبَقْ مَّهَلْ اِرْطَع
هَيْ ع

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Т Ў Қ Қ И З И Н Ч И А Т Р

УЛҒАЙИШ ДАВРИ ВА КЎКРАК ЁРИЛИШ ҲОДИСАСИ

هَيْنَابَرَّةَ اَنْ عِبَرَةٌ شَلَا فِي بَصَلَا بَابِ شَرْمُوِيْلَا فِي بَشَايَ نَاكُو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Раббоний ёрдам (иноят) ила бир кунда бир ойлик улғаяр эдилар.

رُوْهُ شَلَا نَمَّ عَسَتْ فِي تَيَّوَقَّ وَ سَمَخَ فِي يَشَمَوِثَا لَثَ فِي هَيَمَدَقَ يَلَعَمَ اَقَوَفَ
هَ اَوْ قَطَّنَ لِحَا صَفَبَ

Натижада уч ойлик бўлганларида той туриб, беш ойлик бўлганларида юра бошладилар. Тўққиз ойлик бўлганларида эса фасиҳ нутқда (равон сўзлай) бошладилар.

هَيَّوَمَدَّ قَلْعُهُ نَمَّ اَجَّحَ اَوْ اَهَيَدَلَّ فِي رَشَلَا اَهَرَدَصَرَ نَاكَلَمَلَا قَشَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Ҳалиманинг хузурида эканлигида икки фаришта муборак кўкракларини ёриб, ундан (шайтоннинг насибаси) қора қонни олиб ташладилар.

هَالَسَغَجَّ لَثَلَا بَ وَ نَا طَيَّ شَلَا طَحُّ هُنَمَّ اَلَا زَا وَ

Шайтоннинг насибасини олиб қор билан ювдилар.

هَامَتَخَّ هُوْبُّ نَلَا مَتَا خَبَ وَ هَا طَا خُمَّثَ هَيْنَامُ يَلَا يَنَاعَمَوَّ هَمَّ كَحُّ هَالَمَ وَ

Қалбини ҳикмат, иймон маъноларига тўлдириб, маънавий ип билан тикиб қўйдилар. Ва уни хотами нубувват билан муҳрладилар.

هَيَّوِيَّ حَلَلَا هَمُّ هَتَّمُ نَمَّ فَلَ اَبَّ حَجَّ رَفُّ هَانَزَو وَ

Фаришта уни вазнлаганда энг яхши умматнинг мингтасидан оғир келди.

هَابَصَلَ اَحَّ نَمَّ فَا صَوَّ اَلَلَمَّ كَأَيَّ لَعَمَّ لَسَوَّ هَيَلَعُ هَلَلَا يَلَصَّ اَشَنَّ وَ

зиммасига олди.

هَيُّرُ يَلْعَاوُ هَلَّ قَرَوُ هِيْلُ هَمَّضَفِ بِلْطُمْلَاذَبَعِ يَلْعَاوُ هَلَّخْدَاوُ

Умму Айман Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг амакиси Абдулмуттолибни олдига олиб борганида бағрига босди. Меҳр кўрсатди. (Ўз фарзандларидан ҳам кўра) зиёда эҳтиром кўрсатди.

هَالَاوُ هَرَّقُوْ نَمَلِخَّ بَخَبَفِ اَمِيْطَعَا اَنْشَلَا اَذَهْ يَنْبِلَانِ لِقَاوُ

Бу фарзандимни шаъни улуг, мартабаси баланддир. Ким уни ҳурмат қилиб, дўст тутса, офарин, тасанно бўлсин деб қўйди.

يَدْتَعَا فَا اَدَغَا اَمِ اَرِيْثَكَا وَ هِيْبَا لُ اُ هُسْفَانِ طِقَا اَشْطَعَا لَوَا اَعُوْجُ هَا بَصِيْ فُ كُشَاتَا مَلَوُ
هَافَا كَفَا مَزْمَرَا اَمَا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг (яхшиликлардан) ман қилувчи нафслари ёшлигида (катта бўлганларида ҳам) харгиз очлик ва ташналиқдан эътироз қилмади. Кўпинча бориб замзам суви билангина нонуша қилар, унга кифояланардилар.

قِيْقَشِيْ بِلْاطُوْبَا هُمَّعُ هَلْفَا كُ هِيْنَمَلَا اِيْاطَمِ بِلْطُمْلَا اِدْبَعَا دَجَا اَنَفَبَا تَخِيْنُ اَمَلَوُ
هَلْ لُ اَذَبَعَا هِيْبَا

Абдулмуттолибнинг (уйи) саҳнасидан ўлим уловлари овози эштилганда, амакиси, отаси Абдуллоҳни туғишган акаси Абу Толиб, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўз кафиллигига олди.

هَابَرَا وَ نِيْنَبَلَاوُ سَفْنَا لَلَا يَلْعَا هَمْدَقَا وَ هِيْمَحَا وَ هَمَّ هَوِيْ وَقَدِمَزَعَبَا هَلْ اَفَا كَبَا مَاقَا فَا

(Ёвдан) ҳимоя қилиш, олий ҳиммат кўрсатиш, кучли матонат ила кафиллик қилди. (Амакиси) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзи ва фарзандларидан муқаддам қўяр эди. Чиройли тарбия қиларди.

عَبَّاسٌ مِّنْ آلِ دَاوُدَ الَّذِي فَطَرْنَا لَهُ حَنَافً وَأَنزَلْنَاهُ فِي الْقُرْآنِ حَقًّا وَنُورًا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўн икки ёшга етганларида, амакиси Абу Толиб жиянини Шом шаҳрига олиб борди.

وَأَنزَلْنَا لَهُ الْكِتَابَ الْغُرُبَةَ إِذْ لَمَّا أَثَرَ الْكُرْآنِ وَالْحَنُقُلَ الْغُرُوبَ

Роҳиб Баҳийро (Буҳайро) аҳли китобларнинг Таврот, Инжил каби муқаддас китобларида жамлаган ва ўрганган илмлари натижасида у зотни таниди.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ الْعَرَبِيَّ الَّذِي لَسْنَا نَنزَلُوهَ إِلَّا لِلْعَرَبِ لِقَوْمٍ عَالَمِينَ

“Мен уни оламларнинг саййиди, Аллоҳнинг расули ва пайғам- бари деб биламан”- деди.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ الْعَرَبِيَّ لَعَلَّكَ تَفْهَمُ وَنُزِّلُ إِلَيْكَ بِهِ الْوَحْيَ الْعَرَبِيَّ لَعَلَّكَ تَفْهَمُ

Дарахтлар, тошлар у зотга таъзим қилади. Булар фақатгина тоат-ибодати кўп пайғамбаргагина таъзим қиладилар.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ الْعَرَبِيَّ لَعَلَّكَ تَفْهَمُ وَنُزِّلُ إِلَيْكَ بِهِ الْوَحْيَ الْعَرَبِيَّ لَعَلَّكَ تَفْهَمُ

Биз самовий қадимги китобларда ҳам у зотнинг сифатларини топамиз.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ الْعَرَبِيَّ لَعَلَّكَ تَفْهَمُ وَنُزِّلُ إِلَيْكَ بِهِ الْوَحْيَ الْعَرَبِيَّ لَعَلَّكَ تَفْهَمُ

(Сўзини тасдиқлаш мақсадида) икки кураги орасида нур таратиб, олий бўлиб турган нубувват муҳри бор деди.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ الْعَرَبِيَّ لَعَلَّكَ تَفْهَمُ وَنُزِّلُ إِلَيْكَ بِهِ الْوَحْيَ الْعَرَبِيَّ لَعَلَّكَ تَفْهَمُ

Амакисини яҳудий дини аҳллари (зараридан) хавфсираб, уни Маккага олиб кетишга буюрди.

هَارِصُ بَسِّدَقُ مَلَامِش لَانِمْ زَوَاجِي مَلَّ وَهَبَ عَجَزَفَ

Муқаддас Шомга етмасданоқ (ярим йўлдан) Бусрога қайтдилар.

وَمَلَّ سَوَّيْلَ صُمَّةَ لَلَا مِي لِسَتَّ وَوَالَصَّ نَمَّي دَشِّ فَرَعَبَ مَي رَكُّ لَلَا رَبَّ قُمَّةَ لَلَا رَطَّ ع
هَلَّ عَكْرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Б И Р И Н Ч И А Т Р

БУСРОГА САФАР

هَيْتَ فُلَّ عَجِي دَخَلِي رَاجَتِ يَفِي رِصُ بِي لِي رَفَّ اسَّ نَسَّ نِي رَشَّ عَّ وَاسَّ مَخَّ عَلَبَّ أَمَّ لَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам йигирма беш ёшга етганларида, гўзал, навқирон Хадича онамизнинг тижорати сабаб Бусро шаҳрига сафар қилдилар.

هَانَ عَامُّ مَوْقِيَّ وَهُمُ دَخَّي رَسَّيَّم أُمَّ الْغُ عَّ مَو

У зот билан Хадича онамизнинг ғуломи Майсара (ҳам) бор эди.У Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга қасд қилган ишларида ёрдам (кўрсатиб), хизматларида бўлар эди.

هَيْ نَارِصَّ نَلَّ بَهَارَ أَرْوُطِ سَنَدَ عَّ مَوْصَّ يَدَلِي رَجَّ شَتَّ حَتَّ لَزَنَ وَ

Насронийлар роҳиби Настуронинг ибодатхонаси олдидаги дарахт тагига (дам олиш учун) тушдилар.

سَيَبَنُّ الْإِطْقَةَ رَجَّشَلَا هَذِهِ تَحْتَ لَزَنَ امَّ لَاقَ وَ هَاوَا وَ فِرَاوَلَا اَهُلَّ طَرَّ هِيَ لَ لَامُ ذِي هَفَرَعَف
هَابَحَ وَ لِيَأْضَفُ لِيَابُ هَلَّ لَ اَهُصَّ حَ دَقُ لُ وُسَرَرَا وَ هِيَ قِنِي تَأْفَصُ وُذ

Настуро устида соябон қилиб қуёш иссиғидан кенг кўланка қилган (булутлар) соясини (кўриб), у зотни таниди.

“Бу дарахтнинг тагига (дам олиш учун) тушган киши пок сифатли пайғамбар, Аллоҳ таоло гўзал фазилатлар билан сийлаган расул экан-ку”, - деди.

هِيَ فَخْلُ لَامَ الْعَلَّ لَّ ارَاهُ ظَتُّ سَاةُ زُمُحَ هِيَ نِيَّ عِي فَأَ رَسِي مَلَّ لَاقُ مَث

Сўнгра (Настуро) Майсарага махфий аломатларни зоҳир қилиш учун: - “Икки кўзида қизиллик борми?” - деди.

هَاحَا وَ وَ هَنَ ظَا مَ هِيَ دَلَّ قَحَ فَمَ نَبُ هَبَا جَا فَا

-“Ҳа”, -деб жавоб қайтарди (Майсара). Настуронинг кўрган нарсалари ҳақиқат бўлиб чиқди.

هُمَزُكَ أُنْمُ هُنَّ إِفَّ هِيَ وَ طَ نِ سَحَ وَ مَزَعَا قِصَبُ هَعَمُ نُنْكَ وَ هُوَ قَرَأْتُ أَلَّ رَسِي مَلَّ لَاقُ مَث
هَابَتُ جَاوَهُ وَ بُنَّ لِيَابُ يَلَّ اَعَاتُ هَلَّ لَ

Кейин эса, Майсарага:

“Ундан ажрамагин. Чиройли ният, содиқ мақсад ила унинг хизматида бўл. Чунки У зотни Аллоҳ таоло пайғамбарлик ила мукаррам қилган, (башарият ичидан) танлаб олган”, - деди.

هِيَ لُعِي فِي هَوَسَنَ نِيَّ بَ هِيَ وَ اَلْبَقُ مَ هِيَ دَحُ هُوَ تَأْرَفُ هَكَمَ يَلَّ دَا عَا مَث

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам (ва Майсара) Маккага қайтди(лар) . Хадижа розияллоҳу анҳо хона ичида аёллар орасида улов устида келаётган Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни кўрди.

هَالطَا دَقْسَمُّ شَلْحَضُ نَم فَي رَّشَلْا هَسْأَرْ يَلَع نَا كَلَمَو

Муборак бошлари узра икки фаришта қуёш иссиғидан соя қиларди.

نَم هِي دَلُّ عَدُوًّا وَبِهَارِلَا هَلَا قَامَ بَوَّوْلُكَ رَفَّ سَلَا يِف كَلَا اذْيَ آرُّ هَنَابُ رَسُيَمِ اَهَرَبْ حَاو
تَأْرَ اَمَبَ عَجِي دَجَلَنَ اَبَفِ هَامَنَو اَهْخَبْرَةَ رَا جَلَلَا كَلْت يِف هَلَلَا فَعَا ضَوَّوَّ يَصْوُلَا
هِي رَّبُّ لَا يَلَلْا هَلَلَا لُؤْسَرُّ هَنَ اَفْتَعَمَسَو

Майсара Хадижа онамизга ана шу (соя)ни бутун сафар давомида бўлганини, роҳиб айтиб берган нарсаларни, роҳибни ўзига (Майсарага) қилган васиятларини, тижоратларида Аллоҳ таоло фойдани зиёда ва ортиқ қилганини айтиб берганида, Хадича онамизга кўрган, эшитганлари натижасида (муборак) зот Аллоҳни бутун мавжудотларга расули эканлиги равшанлашди.

هَي رَّ بِي طِهَبِ نَامِي اِلَا نَمُّ مُشْتَلِ اِهَسْفَن يَلُّ اَهْتَبَطَحَف

Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламга ёқимли иймон бўйини ҳидлаш учун ўзига совчи қўйдиришини истади

نِي دَوَّوْلُضَفَل اَهِي فِ اُوْبَعَرْفِ هِي قُوتَلَا هَرَبَلَا هَدَه هِي لِي اِهْتَعَد اَمَبُ هَمَامْغَا رَبْ حَا فِ
اَوَّهِي مَوْقِلَا نَمُّ لُكْبَسَحَا لَامَو لَامَحَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам покиза, барча яхшиликларни ўзида жамлаган Хадижа онамиз талаб қилган нарсаларни амакисига айтдилар. Хадижа онамизни фазилатлари, дини, чиройи, моли, ҳасабига рағбат қилди. Ҳар бир қавм (эса) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни яхши кўрар эди.

دِمَا حَمَبَ هَلَلَا دِمَحْ نَا دَعَبَ مَلَسَو هِي لَع هَلَلَا يِلَص هِي لَع يِنْتَاو بِلَا طُوْبَا بَطَحَا و
هِي نَس

Шарҳ: Икки томон тўйга рози бўлди. Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламнинг амакиси Ҳамза розияллоҳу анҳу совчи бўлиб борди.

Абу Толиб хутба ўқиди. Хутбасида балоғатли мақтовлар ила Аллоҳга ҳамду санолар айтганидан сўнг, Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламни мақтади.

هُدًى لِّلصَّالِحِينَ هُوَ نِعْمَةٌ مِّنَ رَبِّكَ فَكُنْ لَهُ أَتَقْوَىٰ
هُدًى لِّلصَّالِحِينَ هُوَ نِعْمَةٌ مِّنَ رَبِّكَ فَكُنْ لَهُ أَتَقْوَىٰ
Аллоҳга қасамки, бунда келажакда амаллари мақталадиган улуғ бир мартаба бордир. Хадижа онамизни Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламга отаси, бир ривоятда амакиси, (бошқасида эса) акаси Аллоҳ азалда (тақдир қилган имон келтиришдек) саодатга биринчи етишишлиги учун турмушга берган.

هَامَّ سِرِّي لِحُجَّةٍ لِّمَسَابِ يَدِّي إِلَى دَالِ وَأَلُّكَ أَدَلُّ وَأُو

Халил (Иброҳим) исмли ўғлидан бошқа ҳамма фарзандларини Хадижа онамиз туғиб берди.

وَمِنْ مَّسْوَئِلِ صَوْمِ الْمُؤْمِنِينَ مِمَّا يَسْتَأْذِنُ فِيهِ مِنَ الْمَرْءِ أَنْ يَسْتَأْذِنَ
وَمِنْ مَّسْوَئِلِ صَوْمِ الْمُؤْمِنِينَ مِمَّا يَسْتَأْذِنُ فِيهِ مِنَ الْمَرْءِ أَنْ يَسْتَأْذِنَ
Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н И К К И Н Ч И А Т Р

КАЪБАНИ ҚАЙТА ҚУРИШ

عَبَّكَ لِكُلِّ شَيْءٍ رُّقُوتَنَّا بِنَسْنَنِ نِيْثَالِثَ وَاسْمِ مَخْمَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلِ لِيْ لَصَغَلَبِ أَمَلِ وَ
عَبَّكَ لِكُلِّ شَيْءٍ رُّقُوتَنَّا بِنَسْنَنِ نِيْثَالِثَ وَاسْمِ مَخْمَلَسَ وَهِيَ لَعْلَلِ لِيْ لَصَغَلَبِ أَمَلِ وَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўттиз беш ёшга кирганларида қурайшликлар Каъбани қайта қуришга киришдилар. Зеро, (Маккага кираверишдаги) Абтоҳ деган жойдан сел келиб, унинг деворлари ёрилиб, (таъмир талаб) бўлиб қолганди.

Шарҳ: Қурилиш нопок пуллар аралашмаган ҳалол, покиза пуллар эвазига бўлди. Қурилиш ҳамжихатлик билан бошланди.

هَجَرَ وَوَعَدَ دَارَ الْكُفِّ دُونَ الْحَرِّ لِيُفْرِغَ فِيهِ أَوْعَانَ تَو

Ҳажарул асвадни жойига қўйишга (навбат) келганда, ҳар бир қабила (бу шарафли ишни ўзига бўлишини) хоҳлар, орзу қилар (натижада) ўртада низога бордилар.

هَبَّ صُعْلَاتِ يَوْقُولَاتِ قُلَيْلِ عِ أَوْفَلِ أَحْتَوْ لِقُولِ أُولِي قَوْلِ مُطْعَو

Гап- сўз кўпайди. Уруш қилишга қасам ичдилар. Қабилалар орасида адоват кучайди.

هَانَ أَوْبِئِ أَصْرِي أَرِيذِي لِيَلْزِمَ أَلَا أَوْضُ وَفَوَ فَاصُ نِإِلِي أَوْعَادَتِ مُث

Бир-бирларини инсофга чақирдилар. Ишни тўғри фикр юритувчи, шошилмасдан (одилона ҳукм чиқарувчи) кишига топши- ришни келишиб олишди.

هَبَّ يَشِي شِلْ لِيَلْزِمَ دَسْلَابَابِ نِمْلِ خَادِلْ وَأَمِي كَحْتَبِ مَكْحَف

“Бас, Саданатуш-шайба эшигидан биринчи бўлиб кирган киши ҳукм қилсин (дейишди)”.

هُلْبِقَنَ أَنْ لُكُو نِي مِ أَلَا أَدَهْ أُولِ أَقْفِ لِيَلْزِمَ وَأَمْلَسَ وَهَيْلَعُ هَلْ لِيَلْزِمَ يَبْنَلِ أَنْ كَفَّ
هَيْلَوَّ مِلْ مِلْ أَلَا أَدَهْ يَفِي مَكْحُحْ لِيَلْزِمَ أَحْصَانِ وَكَيْ نَأْ هُوْضَرُ مِ نَبْ هُوْرَبْحْ أَوْ هَاضِرَ وَ

Эшикдан биринчи (пайғамбарлиги кутилаётган зот) Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам кирди. (У зотни кўриб ҳамма хурсанд бўлди. Бир овоздан): “Бу Амин-ку! Рози бўлдик. (Ҳукмини) қабул қилдик”(дейишди). Бу

жанжалли ишда Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васал- ламни (адолатли) ҳукм соҳиби ва иш бошчи бўлишига розилик- ларини изҳор қилдилар.

هَاقَتُومَ يَلِإِاعِيَمَجُلْأَبْقُلْأَعَفَرْتَنَرَمَأْمُثِبَوْتِيَفَرَجْأَلْعَضَوَف

Ридоларини олиб келишга амр қилдилар. Унга тошни қўйдилар. Ҳар бир қабиладан (бир вакил) ридо четидан ушлаб тошни ўз жойигача олиб боришга амр қилдилар.

هَيَبَلْأَكِيَتَاهِنَنْكُرْأَنْمَرَقْمِيَلْأُهُوَعَفَرَف

Каъбани (жанубий шарқий) рукни томонидан ўз жойига кўтар- дилар.

هَانَبَوَنَأَلْأُهُوَعَضَوَمِيَفِيَرَشَلْأُهُوَدِيَبَمَلَسَوُهِيَلْعُأَلْأِيَلْصُهُوَعَضَوَو

Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васаллам ҳажарул асвадни ҳозирги бино бўлган жойига муборак қўллари билан қўйиб қўйдилар.

وَمَلَسَوَلْصُهُوَعَضَوَمِيَلْأُهُوَعَضَوَمِيَلْأُهُوَعَضَوَمِيَلْأُهُوَعَضَوَمِيَلْأُهُوَعَضَوَم

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н У Ч И Н Ч И А Т Р

ВАҲИЙ, НУБУВВАТ ВА РИСОЛАТ ҲАҚИДА

Ана шу (Қуръони Карим нозил бўлган биринчи кеча) Рамазон ойининг Лайлатул қадр, кечаси душанба куни эди.

أَدَّبَ يَدُّ الْوَيْدِ وَمَرَّ شَوْمُ تَلْحِمْ نَامِثِلْ وَأَوْهَنْمَ نِيْرَشِعْ وَعَبَّرَ أَلْ وَأَغْبَسَ لْ أَوْقَأْ مُثْ وَهَائِيْ حُمُّ رَدَبِ هَيْفْ

Рамазон ойини еттинчи, ўн еттинчи ёки йигирма тўринчи куни ёхуд муборак юзлари ўн тўрт кунлик порлаган таваллуд топган ойларини (робиул аввал) саккизинчи куни эди деган гаплар ҳам мавжуд.

سَيَوْقٌ طَعٌّ طَعْفِ إِرَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفِ أَرْقَأْ هَلْ لَاقِفِ

Одатларидек Ҳиро ғорида эдилар. Фаришта Жаброил келиб: “Ўқи!” деди.

“Мен ўқувчи эмасман”, дедилар. У пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўзига қаттиқ тортди.

هَيِّنَاتٌ طَعْفِ إِرَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفِ أَرْقَأْ هَلْ لَاقِفِ مُثْ هَاطِعٌ وَدُهُجُ لْ هَنْمَ غَلَبِ يَتَّحِ

Сўнгра (қўйиб юборди яна): “Ўқи” деди. “Мен ўқувчи эмасман”, дедилар. У Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни иккинчи марта тутиб ўзига торди. Ҳаттоки Пайғамбаримизга қийинчилик етказди.

هَيْلٌ يِقُولُ يَسْ أَمَّ يَلِ إِهْجَ وَتَيْلٌ هَطِعَاتٌ طَعْفِ إِرَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفِ أَرْقَأْ هَلْ لَاقِفِ مُثْ هَاقِلَتِي وَدَاهَتْ جِ أَوْ دَجِبُ هَلْ بَاقِي وَهَيْ غَمَّ حَب

Сўнгра (қўйиб юборди яна): “Ўқи” деди. “Мен ўқувчи эмасман”, деди. Учинчи марта ўзига торди.

Бу (зоҳирий ҳамда ботиний аъзолари, қолаверса қалби) бутун вужуди билан тезда йўлиқиб, жидду-жаҳд, ижтиҳод ила рўбарў бўладиган, қабул қилиб, фаҳмлаб оладиган нарсаларига юзланиш учун (эди).

كَيْتَاهِ قَاشْتُنَا يَلِ إِقَاتْ شَيْلْ أَرْهَشْ نِيْ تَالَتْ وَأَنْ يَنْسَ تَالَتْ يُحْوَلْ رَتَفِ مُثْ هَيْدُّشَلْ لَاتَ حَفَّ نَلْ

Сўнгра ширин, ҳушбўй, ўта ёқимли бўйларини ҳидлашга муштоқ бўлиши учун ваҳий уч йил ёки олти ой узилиб қолди. (Мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ ўта балоғатли сўзлар иштрокида ваҳий узилиб қолганлагини ва бу ҳикмат асосида бўлганини баён қилмоқдалар. Ваҳий оғир иш. Бир оғир иш кетма-кет такрорланаверса, қийинчилик туғдириши турган гап. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга енгиллик қилиш, қолаверса ваҳийга бўлган завқларини ошириш яна ваҳийдаги қўрқувни кетгазиш мақсадида ваҳий узилиб қолган.)

وَاذَانًا وَوَأَوْبًا لِّرَبِّ جُءَاءَ فَ رُتِّدُ الْمَلَأُ أَيَّ أَيَّ لَعَلَّ عَزَّوَجَلَّ زُنُوءًا مُث

Кейин “Муддассир” (сураси) нозил қилинди. Жаброил алайҳис- салом уни олиб келди ва нидо қилди.

هَتَلَّ اسْرَرَّ يَلَعُ مُدَّقَاتُ لَأَوْ عِيَّ قَبَّ اسْلَلَّ أَلَّ نَّ أَيْ لَعُ دَهَ اشْ مَسْرَابُ أَرْقَا مُدَّقَاتُ يَفَنَ كَفَ ف
هَاعَدُ نَمَلْ رَاشْ بَلَّ لَأَوْ رَادُّنْ لِبَاب

“Икроъ бисми Роббик”ни олдин нозил бўлиши, Исломга чақирган кишиларини дўзах (азоби)дан қўрқитиш, жаннат ҳушхабар- ларини бериш ила бўлган рисолатига муқаддам бўлганлигига далилдир.

وَمَلَسَ وَّلَّ صَّمُّهُ لَلَّ مَلَّ سَتَّ وَوَالَّ صَّ نَمَّ يَّ دَشَّ فَرَعَبَ مَّ يَّ رَكُّ لَلَّ رَبَّ قُمَّ لَلَّ رَطَّ ع
هَلَّ عَكُّ رَاب

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Т Ў Р Т И Н Ч И А Т Р

ИЙМОН КЕЛТИРИШ

عِيْقِيْ دِّصْلٍ اَوْ رَاعٍ لِّاِبْحِ اَصْرِكَ بٍ وُّبِ اِلْجِ رَلِّ اِنْمِ وَّبِ اِنْمِ اَنْ لِّ وَّوْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга биринчи бўлиб иймон келтирган эркаклардан ғордаги соҳиблари Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳу.

اِنْمَوْ هَا قِوْوُ هَبْلَقِ اَوْ بٍ هَلْ لَّ اَتَبَثَّ يَتْلُ اُحْجِي دَخِ اَسَّ نَلِّ اِنْمَوْ يَلَعِ اِنْمَوْ اِيْبِّ صَلِّ اِنْمَوْ
عِيْمُ اِهَلِّ اِيْفُ هَبْدَعِ يَدُّ اِلَّ اِلْبِ اَقْرَأَلِّ اِنْمَوْ وَهَثْرَاحُ نُبُّ اِدِّيْزِ يَلِّ اَوْ مَلِّ

Болалардан эса Али. Аёллардан унинг ёрдамида Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни қалбларини бақувват қилиб (душманлардан эҳтиётлаган) сақлаган Хадижа онамиз бўлди. Мавлолардан (озод қилинган қул) Зайд ибн Ҳориса, қуллардан эса Аллоҳ йўлида Умайя азоблаган Билол бўлди.

هَالِ وَا اَمْرٍ قِ تَعْلَلِ اِنْمِ رِكَ بٍ وُّبِ اِهَالِ وَّمُ هَالِ وَّوْ

Абу Бакр уни қулликдан озод қилиб, кўп инъомлар ҳадя қилди.

نْمُ مُمْ هُرِّيَعُو عِيْفَصِ مَعْلَلِ اِنْمِ اَوْ فَوْعُ نُبُّ اَوْ عَحْلَطُو دِيْعَسَوُ دِعَسَوُ اَمْتُعِ مَلِّ سَأْمُ
هَاقَسَوُ قِيْ دِصِّ تَلِّ اِيْحِرُّ قِيْ دِصِّ لِّ اِهَالِ وَّنِ اِ

Сўнг Усмон, Саъд, Саъийд, Толҳа, (Абдурроҳман) ибн Авф ва аммаси Софийянинг ўғли (Зубайр ибн Аввом Асадий Қуроший) ҳамда Сиддиқнинг тасдиқ қилиш шаробига қизиқтирган ва (ундан ичишни истаб чанқоғини қондирганлар) имон келтирдилар.

عَدِصَافِ هَلِّ لَزُنُّ اِيْتَحِ عِيْفَحِّ مِ وَّبِ اِحِّ صِ اَوْ مَلِّ سَوِ هَلِّ لِّ اِيْ لِّ صُ هُ تَدَابِعِ تَلِّ زَامَوْ
رْمُ وَّتِ اَمْبِ

“Бас, сенга амр этилган нарсани юзага чиқар...” (Ҳижр, 94-оят)

оятни каримаси нозил бўлгунича Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ва саҳобаи киромлар махфий ибодат қилардилар.

أَمْضُ فَرَبَ رَمَّ أَوْ مُهْتَهَلِ أَبَاعِ يَّتَحُّهُمُ وَقُهُنَّ مَدُّبَعِي مَلَّوْهَلَّ لِي لِي قَلَّ لِي أَعْدِبَ رَهَجَفَ
عِي نَادِحَ وَا يَّوَسَّ

Кейин халқни Исломга ошкора чақирдилар. Қурайш қабила-ларини (сохта) олиҳаларини айблаб, ваҳдониятдан бошқани тарк қилишга буюрганларида, Пайғамбаримиздан қавми узоқлашди.

يَفِ اَوْرَجَاهَفَنِي مِلْسُ مَلَّ يَلَعُ اَلْبَلَّ دَتَّ شَاوْ هَادَاوْ ؕ وَاَدَعْلَابِ وَتَزَرَابُ مَلَّ يَلَعُ اَوْوَرَجَتَفِ
مُوقَلَّ نَمُّ لُكْ ؕ هَبَاهَفِ بِلْ اَطُوْبُ اُ هَمَّ عَمَّ يَلَعَبَدَحْ وَّ ؕ شَا جَّ نَلَّ اِي حَّ اَنَلَّ يَلَّ اِي سَمَّ خَنَسَ
وَهَامَّ اَحَتَّ وَّ

(Мушриклар ўйлаб- нетмай) у зотга азият етказиш, душманлик қилишга журъат қилдилар. Муслмонлар устига (ёғилаётган) балолар шиддатли тус олди. Натижада (пайғамбарликни) бешинчи йили Нажоший (ҳукмдор Ҳабшистон) томон ҳижрат қилдилар. Аксар қабила дўқ-пўписалар билан қўрқитганда, амакиси Абу Толиб Пайғамбаримизга меҳр кўрсатиб, (душманлардан) ҳимоя қилди.

أَمْ اَوْعَرَقَ اَفِ يَلَّ اَعَتَّ هَلَّ وَقَبَّ خَسُّنَّ مُمَّثَّ ؕ يَلَّ يَلَّ اَلَّ اَتَّ اَعَّ اَسَلَّ اَنَّ مَضَّ عَبُّ مَّ اِي قَهَّ يَلَّ عَضَّ رُفَّ وَّ
مُمَّثَّ ؕ يَشَّ عْلَّ اَبِ نَاتَّ عْكَرَّ وَّ ؕ اَدَّ عْلَّ اَبِ نَاتَّ عْكَرَّ هَلَّ عَضَّ رُفَّ وَّ ؕ اَلَّ صَلَّ اُومَّ ي قَاوْ هُنَّ مَّ رَّ سَيَّ تَّ
هَارَّ سَمَّ ؕ لَّ يَلَّ يَفِ سَمَّ خَلَّ اَتَّ اَوَّلَّ صَلَّ اَبَّ اَجَّ يَّ اَبَّ خَسُّنَّ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам кечанинг бир қисмини (ибодат ила) қоим қилиши фарз қилинди. Сўнгра ояти "...Бас, ундан муяссар бўлганича қироат қилинглр. Ва намозни қоим қилинглр..." ояти ҳукми насх қилди. Эрталаб, кечқурун икки ракаат (намоз) фарз қилинди. Сўнгра у ҳам исро қилдирилган кечада беш вақт намоз ўқиш фарз бўлиши билан насх бўлди.

عَجَّ يَدَحُّ هَلَّ لَتَّ وَّ ؕ رَشَّ اَعْلَّ اَنَّمَّ لَّ اَوْشَرَّ فُصَّنَّ يَفِ بِلَّ اَطَّ وُّبَّ اَتَّ اَمَّ وَّ ؕ يَزَّرَلَّ هَتَّ وَّمَّ بَتَّ مَطَّ عَّ وَّ
هَارَّ عَقَّ يَّتَّ وَّ نِي مِلَّ سُمُّ لَّ يَلَّ عُّ اَلَّ بَلَّ اَدَّ شَّ وَّ ثَّ اَلَّ ثَّ دَعَبَّ

(Нубувватнинг) ўнинчи йили, ўн бешинчи шавволда Абу Толиб вафот этди. Уч кундан кейин Хадижа онамиз (Абу Толибга) эргашди. Мусибат муслмонларга мустаҳкам арқонини боғлади.

وَبِأَحْرَ وَ يَصُقُّ أَلَا دَجَّ سَمَلَا يَلِي مَارْحَلَا دَجَّ سَمَلَا نَمَّ ةَ طَقِي وَ دَسَجَ وَ وَ حُورَبَ يَرْسُ أُمَّث
تَاوَامَّ سَلَا يَلِي وَ بَجْرَعُو ةَ يَسُ دُقُولَا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам жасад ва руҳлари ила уйғоқ ҳолларида Масжидул Ҳаромдан Масжидул Ақсо ва унинг атрофидаги муқаддас жойларга сайр қилдирилдилар. (Ўша жойдан, Байтул Мақдисдан) осмонга кўтарилдилар.

وَ الْعَ وَ رَاقُولَا هَلَّ لَجْ دَقُو وَيَلُ وَأَلَا يَفَمَ دَا يَأْرَفَ

Биринчи (осмон)да савлат тўкиб, улуғворлик чулғаб олган Одам алайҳиссаломни кўрдилар.

يَتُ وَأَيُّ دَلَا يَيْ حَيَّ وَ هَلَّ لَ أَخَ نَبَاو ةَ يَقُّ لَلَا ةَ رَبُّ لَلَا لُوتَ بَلَا نَبَايَ سَيَعِ ةَ يَنَّا لَلَا يَفَو
هَابِصَ يَفَمَ كُحَلَلَا

Иккинчи (осмон)да парҳезкор, зоҳида, Аллоҳга ибодатлари кўп, тақво (соҳибаси Марям)нинг ўғли Исо алайҳиссаломни ҳамда ёшлигида ҳикмат ато қилинган холасининг ўғли Яҳёни кўрдилар.

ةَ يَلَامَّ جَلَا وَ تَرُوصَ بَقِيَّ دَصَلَا فُسُ وَيَ ةَ ثَلَا لَلَا يَفَو

Учинчи (осмон)да ростгўй Юсуф алайҳиссаломни чиройли суратда кўрдилар.

وَ الْعَ وَأُ ةَ نَا كَمُ هَلَّ لَلَا عَفَرَي دَلَا سَيُرِي دَا ةَ بَلَا لَلَا يَفَو

Тўртинчи (осмон)да Аллоҳ мартабасини баланд ва олий қилган Идрис алайҳиссаломни кўрдилар.

Шарҳ: Идрис дарс сўзидан келиб чиққан бўлиб, Аллоҳнинг китобидан кўп дарс қилганлари учун шундай номланган. Асл исми Ахнух бўлган.

ةي لئ ارس ا ل ا ة م ا ل ا ي ف ب ب ح م ل ا ن و ر ا ه ة س م ا ح ل ا ي ف و

Бешинчи (осмон)да Исроил умматларига маҳбуб Ҳорун алайҳис саломни кўрдилар.

ه ا ح ن و ه ل ل ا ة م ل ك ي د ل ا ي س و م ة س د ا س ل ا ي ف و

Олтинчи (осмон)да Аллоҳ таоло билан сўзлашган, муножот қилган Мусо алайҳиссаломни кўрдилар.

ه ل ل ا ة ظ ف ح و ة ي و و ط ل ا ن س ح و ب ل ق ل ا ة م ل س ب ة ب ر ا ج ي د ل ا م ي ه ا ر ب ا ة ع ب ا س ل ا ي ف و
ه ا ف ا ع و د و ر م ن ر ا ن م

Еттинчи (осмон)да Намрудни ўтидан сақлаб, халос қилган Роббисини (ҳузурига) саломат қалб, гўзал эътиқод билан келган Иброҳим алайҳиссаломни кўрдилар.

م ا ق م ي ل ا ة ي ض ق م ل ا ر و م ا ل ا ب م ا ل ق ا ل ا ف ي ر ص ع م س ن ا ي ل ا ي ة ت ن م ل ا ة ر د س ي ل ا م
ي ن ي ع ب ه ا ر ا و ة ي ل ا ل ا ر ا و ن ا ل ا ب ح ه ل ط ا م ا و ه ا ن د ا و ة ي ف ه ل ل ا ة ب ر ق ي د ل ا ة ح ف ا ك م ل ا
ه ا ر ا م ة ي ب و ب ر ل ا ة ر ض ح ن م ه س ا ر

Сўнгра Сидратул Мунтаҳога (ундан) ҳукм қилинадиган ишларни (ёзадиган) қаламларнинг шитирлаши эштиладиган (жой)гача Аллоҳга яқин, тўсиқсиз юзланадиган мақомга кўтарилдилар. Жалолият нурларидан ҳижобни кўтарди. Роббул аъламин ҳузурида (Аллоҳ таоло кўришни ирода қилган) нарсаларнинг кўзлари билан кўрдилар.

ة ي ت ا ذ ل ا ي ل ا م ح ل ا ي ف ل ا ل د ا ل ا ط ا س ب ه ل ط س ب و

Зотий мазохирда улуғворлик гиламларини солди.

س م ح ي ل ا ت د ر ف ل و ض ف ل ا ب ا ح س ل ه ن ا م ت ه و ل ص ن ي س م ح ه ت م ا ي ل ع و ه ي ل ع ا ض ر ف و
ه ا ض ق و ل ز ا ل ا ي ف ه ا ش ا م ك ن ي س م ح ل ا ر ج ا ه ل و ة ي ل م ع

Аллоҳ таоло Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам ва умматларига (бир кеча кундузда) эллик вақт намоз (ўқишни) фарз қилди. Фазл булутлари (ёмғирларни) тўкди.Натижада амалий беш вақтга туширилди. (Лекин) Аллоҳ таоло азалда ҳукм қилиб, хоҳ- лаганидек эллик вақт намоз ажри бор (деб нидо қилинди).

﴿يَوْمَ رَوَّوْا لِقَوْلِ عِيسَىٰ ذُكُورًا وَقِيصًا لِّأَهْلِ قَدْحٍ وَهَتَلِ يَفِ دَاعٍ مُّثْثِ﴾

Ўша кеча қайтдилар.(Бўлиб ўтган воқеаларни айтиб берган- ларида,) Абу Бакр Сиддиқ ва ақл-фаросат эгалари тасдиқ қилдилар.

﴿أَوْعَاؤُنَا طِيَّشِ لَأَهْلِ ضَاةٍ نَمَّ دَتْرَاوُ شَيْرُقُ هَتَبَّ دَكَّوْ﴾

Қурайш(нинг кўпи) ва Шайтон адаштирган, туғёнга кетган кишилар ёлғонга чиқарди.

﴿وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُمَّالًا مِمِّي لَسَتْ وَوَالَصَّ نَمَّ يَدَشِ فَرَعَبَ مَمِّي رَكَّلًا هَرَبَقُ مُمَّالًا رَطَّعَ هَلَّعَ كَرَابَ﴾

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н О Л Т И Н Ч И А Т Р

ҚАБИЛАЛАРГА ЎЗЛАРИНИ ТАНИШТИРИШЛАРИ

﴿وَبَنَمَّ آفِ مَمِّي وَسَوْمَلًا مَائِي أَلَا يَفِ هَلَلًا لُسْرًا نَبَّابَ لِيَأْبَقُولَا لِعَ هَسَفَنَ ضَرَاعٍ مُّثْثِ وَالْجَرَّ رَشَعَ يَنْشَابَ لِبِاقُولَا يَفِ مُمَّهَ مَجَّحَ وَهَاضِرَبُ هَلَلًا مُمَّهَ صَخَارَا صَنَ أَلَا نَمَّ هَسَفَسَ هَيَّ قَحَّ عَيْبُ هُوَّ عَيْ أَبَ﴾

(Ҳаж) мавсуми кунларининг бирида Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам қабилаларга ўзларини Аллоҳ расули эканлигини эълон

қилганларида, Парвардигор Ўз ризоси билан хослаган олти нафар ансорий имон келтирди. Келгуси йили улардан ўн икки нафари ҳаж қилди, ҳаққийя байъатини қилдилар.

هَٰؤُلَاءِ مَوَدَّةَ قَوْمٍ مِّنْ تَحْتِ أَيْدِيكُمْ ۖ إِنَّهُمْ لَأُولُو رَحْمَةٍ مِّنْكُمْ ۗ

Кейин (Мадинага) қайтдилар. ИслоМ Мадинада зоҳир бўлиб, қўним топди.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ عَلَيْهِ كَافِرِينَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ عَلَيْهِ كَافِرِينَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ عَلَيْهِ كَافِرِينَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ عَلَيْهِ كَافِرِينَ ۚ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларига учинчи ақаба (пайти)да Авс ва Хазраж қабилаларидан етмиш ёки етмиш уч эркак ва иккита аёл байъат қилдилар. Уларга ўз қавмида шарафли, обрўли ўн икки кишини бошлиқ қилиб қўйдилар. Уларнинг (ватанларига) Маккадан ИслоМ миллати ҳижрат қилдилар.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ ۖ فِيهِ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Куфрни тарк қилиб, ундан узоқ бўлганларга (Аллоҳ ҳузурида) тайёрлаб қўйилган ажр-мукофотга қизиқиб, ватанларини тарк қилдилар.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ ۖ فِيهِ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам асҳобларига етиб олмаслиги учун у зотни қатл қилишга келишиб олишди. Аллоҳ таоло уларнинг макру ҳийлаларидан нажот бериб, Ўз ҳифзу ҳимоясида сақлади.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ ۖ فِيهِ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Е Т Т И Н Ч И А Т Р

ҲИЖРАТ

﴿يَوْمَ نَمُوتُ صَاحِبًا يَوْمَ هُمْ مَوْجُوعٌ مَّمَعُونَ وَمَا لِيُمْسِكُوا بِعُرُشِهِمْ لَئِن رَأَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا أَلَيْسَ فِي هَٰذَا لَآيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾

Ҳижрат қилишга изн берилди. Мушриклар (Аллоҳ сақлашидан беҳабар, хато) ўйларига биноан, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўлим ҳовузига фарқ қилиш учун орқасидан (изма-из) кузатиб боришди.

﴿يَوْمَ يُنْفَخُ الْكَوْكَبُ لِيَكُنَ كَالْعِظْقِ الَّذِي يُفْتَقَسُ وَكَانَ لِقَوْمٍ أَعْيُنًا وَمَا يَحِطُّونَ بِهِيَ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَايِبًا وَكُنَّا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامِ بِرُءُوسِهِمْ نَاثِرِينَ﴾

У (зот) улар томон чиқиб бошларига тупроқ сочдилар. Савр ғори(га бориш)ни қасд қилдилар. (Абу Бакр) Сиддиқ розияллоху анҳу Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга бўлиш(дек бахт)га мушарраф бўлди.

Шарҳ:Савр Маккадан беш мил (8 км) узоқликда Атҳал тоғида жойлашган ғор. Савр ибн Абду Маноф киргани учун унга нисбат қилинади.

﴿يَوْمَ يُنْفَخُ الْكَوْكَبُ لِيَكُنَ كَالْعِظْقِ الَّذِي يُفْتَقَسُ وَكَانَ لِقَوْمٍ أَعْيُنًا وَمَا يَحِطُّونَ بِهِيَ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَايِبًا وَكُنَّا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامِ بِرُءُوسِهِمْ نَاثِرِينَ﴾

Кабутар ва ўргимчак уларни ҳимоя қилиб, ғорда уч кун турдилар.

﴿يَوْمَ يُنْفَخُ الْكَوْكَبُ لِيَكُنَ كَالْعِظْقِ الَّذِي يُفْتَقَسُ وَكَانَ لِقَوْمٍ أَعْيُنًا وَمَا يَحِطُّونَ بِهِيَ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَايِبًا وَكُنَّا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامِ بِرُءُوسِهِمْ نَاثِرِينَ﴾

(Якшанбадан) Душанба(га ўтар) кечаси тез чопадиган, сара (икки) туяга (миниб) ғордан чиқдилар.

يَفِيهِ وَبُعَيْ مُمِئِ أَوْقِ تَخَاسَفِ هَاعَدَوْهَلْ لِي لِي لِإِيهِ فَلَ تَبْأَفِ عَقَارُسُ هَلْ ضَرَّعَتْ وَ
هَإِيهِ عَحَنَمَفِ نَامَ أَلْأَهْلَ أَسَوْ وَ عِي وَ قَوْلِ لِهَبْ لُصْلِ لِي ضَرَّأَلْ أ

Уларнинг изидан Суруқа (ибн Молик Жаъсам Мудлажий) эргашди.

Пайғамбаримз соллаллоҳу алайҳи васаллам дуо, тавба- тазаррулар қилдилар, натижада унинг чопқир оти тиззаси(гача) қаттиқ, қуруқ ерга ботди. Омонлик сўраганида, омонлик берилди.

وَ مَلَسَ وَ لَصَّ مُمَّهَلْ لِي مِي لُ سَتَوْ هَالَصَّ نَمَّ يِّ دَشِّ فَرَعَبَ مَمَّ ي رَكُّ لِي هَرَبَقِ مُمَّهَلْ لِي رَطَعِ
هَلَّ ي لَعَّ كَرَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎН САККИЗИНЧИ АТР

ЙЎЛДАГИ ҲОДИСОТЛАР

نُكَيْ مَلَفِ هَنْ مِ نَبَلِّ وَأَمَّ حَلَّ عَايْتَبَا أُودَارَأُو عِي عَانُحُ لِي دَبَّ عَمَّ مُمَّ ي لَعَّ دِي دُقَبِ رَمَوْ
هَ أَوْحَ دَقَّ كَلَّ ذَنْ مَمَّ يِّ شَلَّ هُوَابِ خ

(Йўлда) Қудайдда (Робиғ, Сухайб орасидаги жой) Хузоъа қаби- ласидан Умми Маъбад (исми Отика бинти Холид)нинг олдидан ўта туриб, ундан гўшт ва сут сотиб олишни истадилар. Умми Маъбадни кулбасида улар (сотиб олмоқчи бўлган) нарса йўқ эди.

تَنْ دَأَفِ أَوْ بَلَّ حُ يَفِ هَنْ دَأُتَسَفِ عِي عَرَّلِ لِي نَعَّ دُهُ جَلَّ أَهَفَّ لَخَّ تِي بَلَّ يَفِيهِ أَشَّ ي لِي رَطَّنَفِ
هَ أَنْ بَصَّ أَلُّ بَلَّ حُ أَوْ بَ نَا كُ وُلَّ تَلَّ أَوْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг уй ичидаги ўта озғинлиги сабабли яйловга чиқмаган қўйга кўзлари тушди. Уни соғишга изн сўрадилар. Умми Маъбад изн бера туриб, кошки, сут берганида ўзимиз соғиб олган бўлардик, деди.

مَوْقِلًا نَمَّ الْكَيْسَ وَبَلَحَ وَتَرَدَفَ يَلْوَوُ وَالْوَمَّ لَلْأَعْدَاءِ وَهَنْمَ غَرَضًا لِحَسَمَفِ
هَؤُورًا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам (муборак қўллари билан қўйнинг) елинини силадилар ва Мавлоси, Валийси бўлган зотдан (барака тилаб) дуо қилдилар. (Қўйнинг) елини сутга тўлди. Соғиб олдилар. Қабиладагиларни тўйгунча сероб қилдилар.

نَبَّ لِيَارِوَيْدَ بَعْمُؤَبَّ أَجَفَ يَلَجَ أَيَّاهُ يَدَلُّ رَدَاغَ وَأَنَّ إِيْلًا مَبَلَحَ مُثْ
هُاصِقًا يَلِيْلًا بَعَّغَلًا هَبَّ بَدَفَ

(Яна) соғиб идишларни тўлдирдилар. Отика ҳузурида очиқ- ойдин мўжизалар қолдирдилар. Абу Маъбад келди. Сутни кўриб ҳайратдан ёқа тишлади.

لَجَرَ أَنْبَرَمَ تَلْأَقَفَ يَنْبَلِ رَطَقَبُ ضَبَّتْ تَيْبَلْأَبَ بُولَحَ أَلِ وَأَدَهَ كَلَّ أَنْ أَلْأَقَوُ
هُنَّأَبَ يَلِإِلْأَبَ مَسْقَأًا وَشَيْرُقُ بَجَاصَ أَدَهَ لْأَقَفَ هَنْعَمَ وَهُنَّأَمُ شُجَّ أَدَكْ وَأَدَكْ كَرَابُ م
هَآنَادُوْغَ بَتَّأَوِ هَبَّ نَمَّ أَلْهُ أَرُوْ

-Булар қаердан келди? (Ахир) уйда бир томчи (ҳам) сут берадиган соғин қўй йўқ эди-ку? Фалон-фалон сифатли бир муборак киши ўтувди... (Ҳа, ҳа) бу қурайшларнинг соҳиби! Агар уни кўрганимдами, иймон келтириб, эргашиб унга яқин бўлардим дея олиҳаларига қасам ичди.

يَكْزَلُ أُهُؤَاجَرًا هَبَّ تَقَرَّشًا وَلِلْأَلِغِ بَرَّ رَشَعَ يَنَّاثِ نَيْنُثَالًا مَوِيَّ نَيْدَمَلًا مَدَقَوُ
هَؤُقَتَّ يَلَعَّ أَدَجَسَمَ سَسَّأَوِ أَبُقَبَ لَزَنُو رَاصِنَّ أَلْأَقَلَّتَوُ

”Ўн иккинчи робиъул аввал, душанба куни Мадинага етиб келдилар. (Бутун) шаҳар Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам қудумларидан яхшилик, барака нурига ноил бўлди. Ансорлар кутиб олдилар. (Мадина

яқинидаги икки мил бир соатлик йўл) Қубо (қишлоғига) тушдилар. У ерда тақво асосига қурилган масжид қурдилар.

Шарҳ: Мадина олдин Амоликлик Ясриб исмли киши номига берилган. Ислон келгандан сўнг, Пайғамбаримиз унда истиқомат қилганларида Ясриб (тасриб) лафзида “ёмонлик” маъноси бўлгани учун “Тойба”-яхшилик дея ўзгартиб қўйдилар.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُهَلِّلًا مِيْلَسَتَوِيَّةَ لَصْنَمِيَّيْ دَشِيْفَرَعَبَمِيْرَكُلُّلِ رَبَقٌ مُهَلِّلًا رَطْعَ
هِيْلَعُ كِرَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Т Ў Қ Қ И З И Н Ч И А Т Р

ПАЙҒАМБАРИМИЗ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМНИНГ ЖИСМИ ШАРИФЛАРИ

هِيْنَسِيْتَا فِصَوِيْتَا اذْ اذْ اُقْلُحْ وَاُقْلُحْ سَا ن ل ل ا ل م ك ا م ل س و ه ي ل ع ه ل ل ا ي ل ص ن ا ك و
ر ا ف ش ا ل ا ب د ه ا ا م ه ل ح ك ا ن ي ن ي ن ي ع ل ا ع س ا و ه ر م ح ب ا ب ر ش م ن و ل ل ا ض ي ب ا م ا ق ل ا ع و ب ر م
ه ه ب ج ا ذ ن ي ب ج ل ا ع س ا و ه ن س ح م ف ل ا ع س ا و ن ا ن س ا ل ا ج ل ف م ه ا ب ج ا ح ج ج ز ل ا ح ن م د ق
ب ا ذ ي د ح ا ض ع ب ه ف ن ا ي ف ا ر ي ن ي د ح ل ل ل ه س ه ي ل ل ا ه

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам инсонларнинг ичида кўриниши, хулқ- атвори юксак, энг мукаммал сифатлар ва зот соҳиби эдилар. Ўрта бўйли, ранглари оқ, буғдойранг, икки кўзига кўҳл (сурма) қўйилган, кўзлари катта, киприклари узун; озгина қайрилган, қошлари камонсимон, тишларининг оралари очик (алоҳида- алоҳида) кўринар, чиройли оғизлари кенг, мунаввар ой каби чиққан пешонали, яноқлари кўримли, бурунлари бир оз баланд (қиррали) яққол кўриниб турарди.

سِي دَارِكُ اللَّامِ حَضْرَتِي فَكَلِّ لَطَبَسِ نِي بِكُنْ مَلَانِي بِامِ دِي عَابِ هَانِقَانِي نِي نَعْلَانِي ح
ةِّي نُدَانِي اَمَحَّ شَلِي لِي اُرْعَشِي سَارَلِي مِي طَعْمِي عِي حَلَلِي اَثَكِ بِقَعْلِي اَمَحَّ لَلِي لَقِي

Бурунларининг ўртаси озгина кўтарилган, чиройли; икки елкалари ораси кенг, кафтлари (маънан ва ҳиссан) кенг, бўғимлари гўшти, товон гўшти оз, соқоллари қалин, бошлари катта, сочи қулоқ юмшоғига (тушар) эди.

هَالَعُو رُونُ اللَّامِ عَمَّ دَقِةٌ وَبُنُ اللَّامِ مَتَّاحٌ مَلَسَوْهُ يَلَعُ هَلَلِي لَصِرْهُ يَفْتَكُنْ يَبَو

Елкалари орасида нубувват муҳри бор эди. Уни нур чулғаб, олий бўлганди.

هَيْكُ سَمَلِ تَحْفَنُ اللَّامِ نَمُّ بِي طَأُ هُفَرَعَوِ وَوُلُؤُ لَأَكِ مَلَسَوْهُ يَلَعُ هَلَلِي لَصِرْهُ قَرَعَوِ
هَاقَتْ رِبَابِ صَنْمٌ طَحْنِي اَمَّنْ أَكْهُتِي شَمِي فُفْ كَتِي وَ

(Муборак) терлари оппоқ дур каби мусаффо эди. Ҳиди мушк- анбар ҳидидан ҳам ҳушбўй эди. Тепалиқдан пастга тушаётгандай юришда олдинга мойил бўлиб юрардилар.

رَأْسُ اَهْنَمُ دِحْيَفِ عَفِي رِشَلِي اِهْدِي بَحْفِ اَصْمُ اللَّامِ اِحْفِ اَصْمِي مَلَسَوْهُ يَلَعُ هَلَلِي لَصِرْهُ اَنَّاكَ وَ
نِي بِنَمُّ هَلُّ هَسَمُ فَرَعِي يَبِّصَلِي سَارَلِي لَعِ اُهَعَضِي وَ هِي رَهَبَعٌ عَحَّ اَرْمُوِي لِي
هَارْدِي وَ هِي بِّصَلِي

Муборак қўллари ила кўришган киши кун бўйи ҳушбўй нарғиз, ясмин (гуллари) мисол ҳушбўй ҳид топарди. Қўлларини ёш болаларнинг бошига қўйиб силар эдилар. Натижада болалар орасида (ширин ҳид таратаётганли учун) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ушлаганлиги (яққол) билиниб турарди.

رَأْمُ هُتَعَانُ لُوقِي هِي رَدْبَلِي اَلِي لَلِي اِي فَرَمَقْلِي اَوْلَاتُ فَي رِشَلِي اُهَعَجُو وَلِ اَلَتِي
هَارِي رِشَبَالِي وَ هَلْ ثَمُّ هَدَّغَبَالِي وَ هَلْبَقِي

Муборак юзлари, бадр кечаси ой жилва сочгандек, нур таратар эди. Пайғамбаримизнинг васф қилувчи узотга ўхшабини олдин ҳам, кейин ҳам кўрмадим, кўрган киши ҳам йўқ бўлса керак деб айтарди.

Шу ва бошқа китобда закр қилинмаган сифатларнинг қисқача тафсилоти:

1. Бошлари катта, юзлари думалоқроқ, кўзлари қора эди.
2. Киприклари узун. Тана аъзолари бир-бирига мутаносиб, хушбичим эди.
3. Сийнаседан киндиккача узун ва ингичка мўй тушган эди.
4. Баданлари туксиз.
5. Бирор тарафга бурилсалар, гавдалари билан бурилар эдилар.
6. Қошлари қўшилмаган, эгик эди.
7. Тишлари майда, ялтироқ, олдинги тишлари бир-биридан алоҳида кўринар эди.
8. Қорин ва сийналари текис ҳамда баробар.
9. Икки елкалари ўртасида пайғамбарлик муҳри бор. Бу муҳр кабутар тухумидек келадиган қизғиш гўшт, усти тук эди.
10. Юришлари тез эди.
11. Барчадан илгари салом берардилар.
12. Сочлари икки қулоқ ярмига тушарди. Ҳаж ва умрада олдирганлар.
13. Сочларини тарар, бўяр ва баъзида фарқ очардилар.
14. Ўнгдан бошлашни суярдилар. Сочга ёғ суртардилар.
15. Кўзларига ҳар кеча сурма қўярдилар.
16. Кийимни йиртилгунча кияр эдилар.
17. Узуклари кумушдан бўлиб, ўнг қўлга таққанлар.
18. Салла ўрардилар (7-12 газ).
19. Таомни суяниб емасдилар. Таомни айбламас, ёқса ер, ёқмаса тарк этар эдилар.
20. Таомдан сўнг бармоқларини уч бор ялар эдилар.

21. Хонтахта устида овқатланмас эдилар.
22. Таомлари товуқ гўшти, қўй гўшти, тўрғай гўшти, сирка, зайтун ёғи, арпа нони, нон тўғралган шўрва (сарид), хурмо, талқон эди. Ширин ва совуқ ичимликни, сутни, замзамни суярдилар.
23. Пиёлалари ёғочдан бўлган эди.
24. Бодрингни ва қовунни (янги) хурмо билан қўшиб ер эдилар.
25. Сув ичганларида уч бор тўхтаб-тўхтаб, нафас олиб ичардилар.
26. Бирор нарсага ишора қилсалар, бутун кафтлари билан ишора қилар эдилар.
27. Шеър ўқир ва эшитар эдилар. (Шоирлари: Ҳасан ибн Собит).
28. Аввал икки ракат енгил намоз ўқиб, сўнгра таҳажжудга киришардилар.
29. Қироатни ҳарф-ҳарф, очиқ ва равшан, ҳар бир оятни алоҳида ўқир эдилар.
30. Қуръонни ўзгадан эшитишни суяр эдилар.
31. Тўшаклари теридан, ичига хурмо дарахти пўстлоғи солинган эди.
32. Қаерга борсалар, бўш ўринга ўтирардилар.
33. Уйдаги вақтлари учга бўлинарди: 1. Ибодат; 2. Уй ишлари; 3. Шахсий ишлар.
34. Ҳар бир ишнинг тадбирини аввалдан қилар эдилар.
35. Сарик либосни суймас эдилар.
36. Ҳеч кимни урмаганлар.
37. Ўзлари дарвешона ҳаёт кечирсалар-да, эҳсонлари зиёда эди.
38. Ҳадя олиб, мукофот берардилар. Ҳадяларни келган куниёқ, муҳтожларга тарқатар эдилар.
39. Узоқдаги товушларни ҳам эшитар, ҳеч ким кўра олмайдиган масофани бемалол кўрар, қоронғуда ҳам кундузгидек бемалол кўраверар эдилар.

Мискин ва камбағалларни яхши кўрар, улар билан (бирга) ўтирар эдилар. Касалларини зиёрат қилар (вафот бўлганларини эса), жанозаларига қатнашар эдилар.

هَزَكَيْ اَمَبَّ اَدْحَ اَلْبِاقِيَّ اَلْوَاوِيَّ اَلْوَشَّ اَلْوَقْفُ اَلْوَقْدَا اَرِيَّ قَفْرُ قَحْيَ اَلْوَاوِيَّ

Камбағаллик заифлаштириб, мушкул аҳволга тушиб қолган фақир (кимаса)ларга паст назарда қарамас эдилар. Узрни қабул қилар эдилар. Ҳеч бир кишига ёмон кўрадиган нарсалари билан йўлиқмас эдилар.

يَضْرِيَّ وَيَلْاَعَتِ اَلْبَضْعِيَّ وَكُلُّ اَلْمُاَبَايَ اَلْوَاوِيَّ دُبُّ اَلْوَاوِيَّ دَوْلَمَ اَلْاَغَمَّ a

Қул ва тул хотинлар (ишларини раво қилиб) юрардилар. Султонлардан ҳайиқмас эдилар. Ризоси ҳам, ғазаби ҳам Аллоҳ учун бўларди.

يُنَاخُ وُرُلًا اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ a

Ортимни руҳоний фаришталарга бўшатиб қўйинглар, деярдилар.

اَدَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ a

(Базида) туя, от, ҳачир, ҳамда подшоҳлардан бири (Муқовқис) ҳадя қилган эшакни миниб юрардилар.

هَتَدَوَارُو اَلْاَغَمَّ اَلْاَغَمَّ a

Ер хазиналарининг калитлари берилган бўла туриб, очликдан қоринларига тош боғлаб юрардилар. Тоғлар тиллога айланишни истаганларида, бош тортдилар.

Шарҳ: Тош боғлаш ҳақида келган ривоятлар синчиклаб ўрганил- ганда, қуйидаги фойда ва ҳикматлар зоҳир бўлди. Қоринда егулик борлигини билдириш. Инсон оч қолганда ошқозон овқат ва сув ишқида ёнади. Тош эса ўзининг мўътадил ҳарорати ила ошқозондаги иссиқликни

Аллоҳ суядиган, рози бўладиган ҳақ (рост) гапларни айтиб ҳазил қилардилар.

الْحَسْبُ الْيَوْمَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُ أَكْفُرُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ مِنْكُمْ لَقَدْ كُنْتُمْ يَوْمَئِذٍ مُّشْرِكِينَ
"Аллоҳнинг кўрсатиши билан бу кунга мен сизга ҳазил-мутойиба қиласиз?", дейишди. "Албатта, мен ҳақни гапираман", дедилар". Бухорий "Адаб"да, Термизий, Аҳмад ва Байҳақийлар ривоят қилган.

Абу Хурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: "Саҳобалар, ё Расулаллоҳ, сиз бизга ҳазил-мутойиба қиласиз?", дейишди. "Албатта, мен ҳақни гапираман", дедилар". Бухорий "Адаб"да, Термизий, Аҳмад ва Байҳақийлар ривоят қилган.

مَنْ لَمْ يَسْوِءْ لِعَلَّةِ اللَّهِ يَلْصِقْ بِبَنِي لَيْلٍ لَقَدْ لَاقَى عُنُقَ الْعَلَّامِ ضَرَّكَ لَمَنْ نَبَسَ نَأْوَ عِ
"Йўқоқ бўлсангиз, Аллоҳнинг қўлига қўлингизни қўймангиз, сиз бундан қўлингизни қўймангиз", дедилар". Термизий ривоят қилган.

Анас ибн Молик розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: "Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: "Менга "эй, қулоғи иккита", дедилар". Термизий ривоят қилган.

عَلَّامِ الْإِنْعَاضِ غَلَبَ وَهَيْبَتَايَ بَلَاءَ لِحُجْلِي فِي دَارِ طَلِيعِ لَقِمِ الْوَجْهِ أَنْبَاقِ وَأَنْوَعِ
"Мана шу жойга етганимизда, учқур отлар (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳақида битилган балоғатли) иборалар мусобақасидан тўхтади. Изоҳ саҳросида имлоларни сайр қилдирувчи ўз (манзили) интиҳосига етди.

Мана шу жойга етганимизда, учқур отлар (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳақида битилган балоғатли) иборалар мусобақасидан тўхтади. Изоҳ саҳросида имлоларни сайр қилдирувчи ўз (манзили) интиҳосига етди.

Шарҳ: Бу ерда мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ мавлид қасидасини аввалидан охиригача қофиялар билан ёзиб, кўзлаган мақсадига етганларини баён қилмоқдалар. Валлоҳу аълам.

وَمَنْ لَمْ يَسْوِءْ لِعَلَّةِ اللَّهِ يَلْصِقْ بِبَنِي لَيْلٍ لَقَدْ لَاقَى عُنُقَ الْعَلَّامِ ضَرَّكَ لَمَنْ نَبَسَ نَأْوَ عِ
"Йўқоқ бўлсангиз, Аллоҳнинг қўлига қўлингизни қўймангиз, сиз бундан қўлингизни қўймангиз", дедилар". Термизий ривоят қилган.

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

МАВЛИДИ ШАРИФ ДУОСИ

هَافَكَ دُبَّعْ لَأْفُكَا هَافَكَ لَأْتَعْفُرْ إِذْ إِ نَمَ اِي هَافِي طَعْلَابِ نِي دَيَّ لَأَطْسَابِ اِي مُهَلَّ لَأ

Эй, икки (ирода ва қудрат) қўлини ҳадялар билан кенг очувчи Аллоҳ! Эй, банданинг қўллари (дуога) кўтарилганда кифоя қиладиган Зот.

اِي وَ هَابْ شَأْ و رِيَّ اَطْنِ اِهَافِي فَ هَلَّ نَ وُكَيَّ نَ اِنَ عَ هَافِي دَحْ اَلْ هَوَافِ صَو هَوَ اَذِ هَافِي فَ هَزَنَتَ نَمَ اِي هَافِ اوسِ يَلَعْ لَوَّعْ اِي اَلْ و هَافِي غَ يَحْ رِيَّ اَلْ نَمَ اِي هَافِي لَزَّ اَلْ و مَدَّقْ لَأْ و اَقْبْ لَأْ دَرَفَتَ نَمَ

Эй, зоти ва сифатларида ягона, ўхшашидан пок бўлган зот! Эй, Қадим, Боқий ва Азал сифатлари билан ягона бўлган зот! Эй, Ўзингдан бошқасидан умид қилинмайдиган, (Сендан) ўзгага суянилмайдиган зот.

هَدَشْرَتَسَا نَمَ هَلْضَفَبْ دَشْرَأْ و هَافِي مَوِّيَّ قَلْ هَتَرْدُقْ يَلْ اِمَّانْ اَلْ دَنْتَسَا نَمَ اِي هَادَهَتْ سَا و

Эй, мавжудотлар зотида қоим, қудратига суянадиган, тўғри йўл, ҳидоят сўраганларни Ўз фазли билан ҳидоятга бошловчи зот!

هَافِ دَكْ شَلْ اَتَامْ لَطْ نَمَ تَحَازَأْ يَتَّ اَلْ هَافِي سُدُقْ لَأْ كَرَأْ و نَأْبْ مُهَلَّ لَأْ كَلَّ اَسَنَ

Сендан шак-шубҳа қоронғулигидан зулматни кетгазган пок нурларинг ила сўраймиз.

هَافِي هَلْ وَأْ و هَتَرُ وُصَبْ هَافِي بِنَّ اَلْ اُرْحَأْ و هَمَ و هَافِي دَمْحُمُ لَأْ تَأْذَلْ اَفَرَشَبْ كَيْ لَأْ لَسَّ و تَنَ و هَافِي اَنْ عَمَبْ

Сенга Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг зоти шарифлари ила васила қиламиз. У Зот суратда (жисмда) пайғам- барларнинг охири, маънода (ҳақиқатда) эса уларнинг аввали эдилар.

هَلْ يَدِيهِ الْيَلْوُا هَبْ أَخْصَابًا وَهَاجُّنَ لَوْ أَوْهَمَ السُّلَاةَ نِي فَسَوَّهَ رِبُّ الْإِنْمَا بِكَ أَوْكْ هَلْ أَبَو
هَلْ لَنْ مَّالْضَفَّ نُوغَتْ بَيْهَلْ لَمْهَسُ وُفُنْ أَوْلَدَبْ يَدُّ لَهَّ يَلْضَفَّ أَلْأَوْ

Борлиқнинг омонлик юлдузлари, саломатлик ва нажот кемаси бўлган аҳли
байтлари, афзаллик ва ҳидоятли, ўзларининг (бор будини) Аллоҳдан фазл
сўраб, Унинг йўлида ўз (куч-ғайратини) сарфлаган саҳобалари,

لِضَفَّوْهَ مُمْعَنْبُ أَوْرَشُبَّتْ سَا نِي دَلَّاهُ صُصُخْ لَوْ بَقَانْ مَلَا يَلْوَا هَتَّ غَيْرَشْ هَلْ مَحَبَّو
هَلْ لَنْ مَّ

Аллоҳдан фазл ва анвои неъматлар ила башорат шодлини туйган, ўзига
хос гўзал сифатлар соҳиблари, шариат олимлари ҳурматларидан,

نَمَّ لِكُلِّ حَجُّنُتْ وَهَيَّيْنَلَا صَاخْ إِيْلَا مَعَالَاوَلْ أَوْ لَوْ قَالَا فِي أَنْ أَلْوَمَّ إِي أَنْ قَفُوتْ نَأ
تْ أَوْهَشْ لَأَرْسَأْ نَمَّ أَنْ صَلَّخَتْ وَهَانْ مَوْهَبْ لَطَمَّ نِي عَمَّ سَلَاوْ نِي بِيئْ أَعْلَاوْ نِي رِضَاخْ لَأ
وَهَمَّ هَلْ دَمَّ لِكْ رَشْ أَنْ فِكَّتْ وَهَانَّ طَاكَبْ أَمَّ لَأَمَّ أَلَا نَمَّ أَنْ لَقَّقْخَتْ وَهَيَّيْبْ لَقْلْ إِي أَوْ دَالْ أَوْ
هَيَّيْبْ

Сўзда ва амалда холис ниятли бўлишга муваффақ айлашини, (бу мавлиди
шарифга) хозир бўлганларни истак- мақсадларини раво қилишини, шаҳват
кишанидан, (кибр, риё, ҳасад каби) қалб касалликларидан халос
қилишини, ўйлаб юрган орзуларини рўёбга чиқаришини, катта-ю (кичик)
мусибатлару, балоларга (Ўзинг) кифоя қилилишингни,

هَيَّيْنَجَّ هَيَّيْنَادْ أَفْوَطُقْ نِي قِيْلَا نَسُحْ نَمَّ أَنْ لَيْ نَدُتْ وَهَأَوْهَ أَوْهَ أَوْهَ نَمَّ أَنْ لَعَجَّتْ أَلْ وَ
هَأَنْ يَنْجَبَنْ دَلَّ كْ أَنْ عَوْخَمْ تَوْ

Ҳавосига бўйин экканлардан қилиб қўймаслигингни, янги узилган
(узувчига) яқин узум шингилидек (Ўзингга) яқин қиладиган (амалларга)
ёндаштиришингни, қилган ҳар бир гуноҳларимизни (фаришталар
китобидан) авф қилишингни, раҳмат, мағфират ила мунаввар,

هَأَنْ غَاكْ أَوْسْ نَمَّ عَمَّ مَيْ دُتْ وَهَرَفَّ عَمَّ وَهَمَّ حَرْبْ هَيَّيْنَسَلْ كَحَنْ مَائِنْ أَنْ مَّ أَدَهَ أَنْ عَمَّ جُمَّعَتْ وَ

Олийқадр ҳадяларингдан бу жамоатнинг (ҳаммасига) насиб этишингни, доимо Ўзингдан бошқага муҳтож қилмаслигингни сўраймиз.

دَقَّوْ هَاجَرَوَ وَكَيْفَ هَلَمَّ أَمَّجَارُ لِكُلِّ وَهَيَّزَمَ وَأَمَّاقَمَ لِيَأْسُ لِكُلِّ تَلَعَجَ كُنَّا مُهَلَّلَا
هَآنُ وَحَرَ كُنَّمْ أَمَّ أَنْ لِقُوقَحَّ وَهَيَّ نُنْدَلَلَا كَبَّ هَؤَمَّ نِيَّجَارَ انَّالْوَمَّ أَيَّ كَأَنَّ لَأْسُ

Эй Аллоҳим, Сен ҳар бир сўрагувчига (улуғ) мақом ва фазилат, Сенга орзу-истак боғлаганларни ҳар бирига (сўраганларини ато) қилдинг.Эй Мавломиз, ҳузурингдаги ҳадяларингдан умид қилганча Ўзингдан сўрадик. Сендан орзу қилган нарсаларимизни рўёбга чиқаргин.

أَدَّيَّ رِيَّخُ لَأَدَّهَ لَعَجَ نَمَلَّ رَجَّ أَلَّ مَطْعَأُ وَهَيَّ عَرَّلَا وَتَأْعُرَّلَا حَلَّ صَأُوتَ أَعُورَّلَا نَمَّأُ مُهَلَّلَا
هَآنُ جَأُ وَأُ كَرَّابُ مَلَّ مَوِيَّ لَأ

Эй, Аллоҳим! (Бизларни) хавф-хатар, қўрқинчлардан омонда қилгин. Халқни ва бошлиқларни Ўзинг ислоҳ қил. Бу (муборак) кунда шундай яхшилиқни қилган (киши)ларга ажру савобларни зиёда қил.

مُغَيَّ اثِّي غَ انْقَسَاوْ هَيَّ حَرَّ رَّهَ نَمَّ آَمَّالْ سِإِلَا دَالَبَ رِيَّأَسَاوْ دَدَلَبُ لَأ هَدَّهَ لَعَجَا مُهَلَّلَا
هَآنُ رَوَّ بَسَّ بَسَّ بَسَّ لَأ هَبَّيَّ سُبَّ أَيَّ سُنَّ

Аллоҳим! (Мадина) шаҳри ва бошқа мусулмонлар (истиқомат қиладиган) шаҳар (қишлоқ)ларни тинчлик омонликда, кенгчиликда (бардавом) қилгин.Чўл-биёбонларга фойдали, баракотлар ёмғирини ёғдир.

يَّحُ نَزَّرَبُ لَأ يَلَّإِ نَمَّ رَفَعَجَ انَّ دِيَّ سَ هَيَّ يَدَلَّوَمَّ لَأ هَرَّبَّ حُمَّ لَأ دُرُّبُ لَأ هَدَّهَ جَسَّ انَّ لَ رَفَعَاوْ
نِيَّ بَرَّقُمَّ لَأ عَمَّ لَعَجَا وَهَيَّ نُنْمُ أَلَاوْ عَجَّرَلَاوْ كَبَّ رُقُبَ زَوْفُ لَأ هَلَّ قُوقَحَّ وَهَآمَّ تُنْمُ وَهُتَّ بَسَّنْ
هَآنُ كُنَّ سَوَّ هَلِّيَّ قَمَّ

(Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам) мавлидлари ҳақида (битилган) чиройли, гўзал жумлаларнинг муаллифи (туғилиб) ўсган жойи Барзанж (шаҳри)га нисбат бериладиган Жаъфар раҳматуллоҳи алайҳнинг гуноҳларини мағфират қилгин. Ўзингга яқин (муқарраб бандалардан айлаб) орзу- умидларини рўёбга чиқар. Масканини Ўзингга яқин зотлар ила айла.

هُوَ عَمَّسَ الْهَيْلَ إِخْصَاءً نَمَّوْهُ إِهْرَاقًا وَهُوَ بَاتَكَ وَهُوَ عَمَّوْهُ رِصْحًا وَهُوَ زَجَعًا وَهُوَ بَيْعًا هَلْ رُتِّسَ أَوْ
هَأْغَصَ أَوْ

Бу (мавлид)ни ёзганларни, ўқиғувчиларни ва унга (муҳаббат ила) қулоқ
солганларни айбу нуқсонларини (айблар очиладиган кунда) ёпгин.

هُوَ بَحَّصَ وَهَلْ آيَلَعَوُ الْيَلَّ كَلَّ الْقِيَّحَ لِمَنْ يَلَّجَّ لَلَّ لَبَّاقٍ لَّوَأَيَلَعَمَّ لَسَّ وَ لَّصَّوْهُ لَلَّ لَلَّ
هَالَاوُ وَهُوَ رَصَّنْ نَمَّوْهُ

Барча ҳақиқатлар хабарини биринчи қабул қилувчи зот (Муҳаммад
соллаллоҳу алайҳи васаллам)га, аҳли байтлари, саҳобалари, уларга ёрдам
бериб, дўст тутганларга салоту саломлар ҳамда баракот ёғдир.

لَفَاحٍ مَّالًا رُودُصَّ تَلَّحَتْ وَهُوَ رَهَوْجٍ طَارِقًا بِيَّ رَدَلًا هَفْصًا وَنَمَّوْهُ نَادَالَ تَفَنَّشًا أَمْ
هَالَحَ دُوقُعَبَّ هَفْيُنْمًا

Қулоқлар дур каби у зотнинг васфидан ёқуту гавҳар ила безалди.
Ҳурматли жамоатнинг қалблари гўзал маржонлар билан зийнатланди.

ءَايَبْنَا أَلَا مَتَّاحٌ دَمَّخُمُ الْوَمَّوْهُ أَنْ يَّسَّ يَلَّعَ مَيْلَسَّ لَلَّ مَتَّأَوْهُ الْوَالَّصُ لَلَّ ضَفَّ أَوْ
نُؤْفَصَّيْ أَمَّعَ زَعَّالًا بَرَّ كُبَّرَ نَخْبُوسَ نَيْعَمَّجًا هَبَّاحُصَّ أَوْ هَلَّ آيَلَعَوُ نَيْلَسَّ رُمَّ لَلَّ أَوْ
نَيْمَلَّعَلَّ بَرَّ هَلَّ دَمَّحَلَّ أَوْ نَيْلَسَّ رُمَّ لَلَّ يَلَّعُ مَالَسَّ وَ

24/04/2011м.с, 20/05/1432 ҳ.с. Соат 17-¹⁷, Роббимизнинг инояти ила
ўз интиҳосига етди.

Хулоса:

Мавлиди шариф китобини ўз она тилимизга таржима қилиш ва шарҳлаш
мобайнида сийрат илмига доир илмларни имтиҳондан ўтказиб олдик.
Билганларимизни такрорладик. Билмаганларимизни эса ўргандик. Бу
билан сийратга оид илмлар тугади дегани эмас. Мухтасар сийрат китоби

бўлган мавлиди шариф катта-катта сийрат китобларига муқаддима, холос.

Абу Убайдуллоҳ

Фойдаланилган адабиётлар

1. Қурони карим.
2. “Тафсиру Жалолайн”. Жаллолиддин Маҳаллий. Жаллолиддин ас Суютий. Дорул Ҳадис. Қоҳира.
3. Ибни Касир “Тафсиру ибн Касийр”. Дорул Фикр.
4. “Тафсири Ҳилол” Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф Тошкент 2008.
5. Жаъфар Барзанжий. “Иқдул жавҳар фи мавлидин набийил азҳар маат-таълиқ”. Қозон. 1899-йил 20-ноябрь.
6. “Қасидаи мавлидин набий лил Барзанжий”. Қозон.
7. Шайх Муҳаммад ибн Аҳмад Алийш ал-Моликий. “Ал-қовлувлул мунжий ала мавлидил Барзанжий”. Дорул кутубил аробий ал-кубро. Миср.
8. Жаллолиддин Суютий. “Ал-Ҳавий лил фатаава фил фикҳи ва улумит тафсири вал ҳадиси вал усули ван наҳви вал эъроби ва саирол фунун”. (Ҳиснул мақсид). Дорул кутубил илмийя. 2000-й 1-жуз.
9. “Умар Ризо Қаҳҳола”. Мўъжамул муаллифийн 3-жуз .
10. “Ҳажи Халифа Кашфуз зунун” Мустафо ибн Абдулло Қостантиний Дорул кутуб ал илмийя.
11. “Ал адаб ал муфрад”. Имом ал Бухорий. Муҳаммад ибн Исмоил ал Бухорий. Дорул башаир ал исломийя- Байрут. 1989 йил.
12. “Саҳиҳул Бухорий”. Имом ал Бухорий. Муҳаммад ибн Исмоил ал Бухорий. Дору ибни Касир- Байрут 1987 йил.

13. “Саҳиҳу Муслим” Дору Ихё ат Тирос ал Аробий-Байрут.
14. Мулла Али ал-Қорий. «Шарҳуш шифа».
15. “Шамоили Муҳаммадийя” Муҳаммад ибн Исо ат Термизий” “Муассасатул кутуб ас сақофия -Байрут” ҳижрий 1412 йил.
16. Ибн Ҳишом.Ар ровзул унуф фий тафсирис сийратин набавий. Дорул маърифа Байрут Лубнон 1398ҳ.
17. “Ҳадис ва Ҳаёт” Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф Тошкент 2008.
18. “Зикр аҳлидан сўранг”. Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф 3-сон.
19. Муҳаммад ибн Абу Бакр ибн Абдулқодир Розий. Мухторус сиҳоҳ. Мактабату Лубнон. Байрут. Маҳмуд Хотир таҳқиқи. 1995-1415 йил.
20. Муаллифлар гуруҳи. “Ан-наъим”. Арабча-ўзбекча луғат. А.Қодирий номидаги халқ мероси нашрети. Тошкент-2003.